

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Izdaje

Upravlj. odbor hrv.-slav.
šumarskoga društva.

Uredjuje Josip Kozarac.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1897.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

P. n. gg. članovom!

U smislu zaključka upravljavajućega odbora od 2. veljače t. g. izdavati će se članovom II. razreda počam od 1. ožujka t. g. uz «Lugarski Viestnik» još i «Šumarski list». O čemu se gg. članovi ovim ubavieščuju s molbom, da nastoje područne članove II. razreda, koji su svoj izstup iz društva najavili, od toga odvratiti.

U Zagrebu, mjeseca veljače 1897.

Predsjedništvo hrv.-slav. šumarskog društva.

Šumarski list.

Br. 3. U ZAGREBU, 1. ožujka 1897. God. XXI.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 8 for.; za $\frac{1}{2}$ stranice 4 for.; za $\frac{1}{3}$ stranice 2 for. 70 novč.; za $\frac{1}{4}$ stranice 2 for. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

Kubične skrižaljke

za stojeću prodaju jelovih stabala.

Državna šumska uprava napustila je sasvim prodaju jelovih i bukovih stabala u ležećem stanju, na temelju tako zvane premjerbe. — Uzrok tome je ponajviše taj: što je kod te prodaje kupac, njemu za izradbu odkazano drvlje, po svojoj volji, ali ne uvijek i na korist šumoposjednika, izradjivao.

Da se tomu doskoči, uvela se je u našem gorskom kotaru prodaja stabala u stojećem stanju.

Kod ove je prodaje naravski najglavnija stvar, da se kubični sadržaj stojećih stabala po mogućnosti što točnije ustanovi.

Poznato je, da su stabla od jednog te istog prsnog promjera veoma različitog kubičnog sadržaja. Zadaća bi daklem bila uzroke te različitosti pronaći, zatim tu različitost na nekakov način izjednačiti, te napokon onaj kubični sadržaj stabla ustanoviti, koji će obzirom na točnost toli šumoposjednika, koli i kupca posvema udovoljiti. Nu dokle nam ovakove skrižaljke manjkale budu, nećemo moći ovaj način prodaje udomiti.

Tu zadaću riješiti ćemo najshodnije putem oblikovnih brojeva.

Uzet ću si slobodu, da opišem onaj postupak kod sastavljanja kubičnih skrižaljka za stojeću prodaju, koji je dan danas kao najtočniji poznat. Ovaj način sastavljanja kubičnih skrižaljka temelji se na oblikovnih brojevih pojedinih stabala.

Prvi šumar, koji je oblikovni broj upotrebio, kod procenivanja stojećih stabala bio je Paulsen i to god. 1800.

Kasnije su se time bavili: Ch. Hundeshagen, J. W. Hossfeld, Cotta, König, Hartig, Pressler, i drugi.

Poznato je, da imamo dva razreda oblikovnih brojeva, i to:

a) normalni, i oni, koji se na prsnu debljinu stabala odnose, t. j. b) prsni obl. brojevi.

Za nas imaju samo ovi potonji vrijednost. pošto se kod današnje procjenbe, iz poznatih razloga, samo prsni oblikovni brojevi upotrebljavaju.

Najveća zasluga oko ustanovljenja prsnih oblikovnih brojeva ide Dra. Baura. Ako želimo postići što veću točnost kod stojeće prodaje, tada nam je neobhodno nužno, da si sastavimo posebne (lokalne) kubične skrižaljke. U tu svrhu sastavio sam niže sliedeće skrižaljke za jelova stabla i to za visoku gorsku šumu u području kr. šumarije Ravnagora. Sastavljene su pako iste na temelju točne premjerbe, odnosno kubikiranje 700 jelovih stabala polag sekcija od 2 do 2 metra, i na taj način izračunani njihovi »krupni oblikovni brojevi«, i to za to krupni oblikovni brojevi, pošto se u gorskom kotaru, oni die-
lovi stabla, koji su ispod 7 cm. debeli kod prodaje ne uzimlju u račun.

Ako daklem ovaj krupni oblikovni broj označim sa slovom: „o«, drvenu gromadu jednog stabla sve do 7 cm. gornje debljine: sa slovom: »f«; cielu duljinu tog stabla, od odrezka na panju, pak sve do vrha sa slovom: »d«; konačno u 1.3. m. visine od zemlje uzetu okružnu ploštinu tog stabla sa slovom: »p«; biti će »krupni obl. broj:«

$$o = \frac{f.}{p. d.}$$

Razumjeva se, da se kod prsnih oblikovnih brojeva uzimlje mjera stabala u visini od 1.3 m. od zemlje (a ne od panja). dočim se visina tog stabla mjeri od odrezka na panju, pak sve do vrh vrhunca, pošto se drvna množina panja u račun neuzimlje.

Visina panja uzeta je sa 2/3 debljine.

Iztaknuti mi je još, da se kod sastavljanja kubičnih skrižaljka izpuštaju sasvim utištena i onakova stabla, koja 2—3 vrha imaju.

Pronadjeni oblikovni brojevi uredjeni su polag visine i prsnih promjera.

Ako tablicu br. 2. točno promatramo; u kojoj su krupni oblikovni brojevi po 3 i 3 cm. i 3 i 3 m. uzporedjeni, doći ćemo do zaključka:

1. »da popriečni krupni oblikovni broj naših gorskih jelovih sastojina, neodvisi od visine stabala, ako te oblikovne brojeve, u jednom ter istom prsnom promjeru prispodobljavamo.

2. Da na krupne oblikovne brojeve samo prsni promjer upliva imade.

3. Krupni oblikovni brojevi početkom rastu, i kod prsne debljine po prilici od 30 cm. dosegnu svoj maksimum od circa 0.430; od te debljine počam sve to većma padaju tako, da kod prsne dubljine od 101 cm. samo 0.300 iznašaju.

4. Ove tri točke oštro karakterisiraju kraške preborne šume tako, da se može reći, da se oblik naših gorskih sastojina posvema i značajno razlikuje od drugih šuma istog gospodarenja. Temelj u 5oj tablici navedenim skrižaljkam, koje samo za »Ravnogorske« šume imaju vrijednost, pružali su samo polag prsnih debljina uredjeni jelovi krupni oblikovni brojevi, koji su u 3oj tablici izkazani.

U 5oj tablici navedene jelove kubične skrižaljke imaju iz tog razloga vrijednost samo za ravnogorske sastojine, pošto su kod istih upotrebljene popriečne visine iz ravnogorskih sastojina crpljene.

U 3oj skrižaljci naznačeni krupni oblikovni brojevi resultiraju iz skrižaljke br. 2.

U 2oj skrižaljci izkazani temeljni prosjek, izjednačen je matematičnim a poslie i graphičnim putem. — Iz ovako dobivene krivulje, uzeti su u 3. tablici izkazani krupni oblikovni brojevi.

Grafično izjednačenje uslijedilo je samo na temelju prsnih promjera, iz razloga, pošto kako smo dokazali, na krupne oblikovne brojeve samo prsni promjer upliviše.

Na veliki arak milimeterpapira ubilježeni su kao abcisse prsni promjeri; dočim su odgovarajući oblikovni brojevi pružali ordinate.

Na temelju ovih u 3oj tablici izkazanih brojeva, mogu se sada za svaki prsni promjer te ovom ogovarajuće visine, poznatim matematičnim načinom sastaviti kubične skrižaljke.

U 5oj tablici navedene kubične skrižaljke, sastavljene su na tri poprične visine svakog prsnog promjera. Ovo je iz razloga učinjeno, da se kod stojeće prodaje prištedi mjerenje visina, svakog pojedinog stabla.

Uzeta je daklem u račun: maksimalna, srednja i minimalna poprična visina.

Zadaća je dakako upravitelja šumarije, da za pojedine sastojine ustanovi dotični razred visine. Ovo ustanovljenje imade uslijediti na temelju mnogo izmjerenih visina sastavljenog grafikona.

Prispodobiv dobivene poprične visine sa onimi u 1voj tablici navedenimi, ne će biti teško prosuditi, da li ta dotična sastojbina spada u prvi, drugi ili treći razred, i polag toga će se onda i dotični razred kubičnih skrižaljka rabiti.

U slučaju, da se po upravitelju šumarije pronadjena poprična visina nebi sa nijednom u 1oj skrižaljci naznačenom popričnom visinom slagala; onda si može uporabljenjem u 3oj skrižaljki navedenih oblikovnih brojeva, te pronadjene poprične visine odgovarajuće kubične skrižaljke sastaviti.

Radi prispodobljenja izkazani su u 4oj skrižaljci, još i polag visina uredjeni oblikovni brojevi; iz kojih se vidjeti može, da jelovi krupni oblikovni brojevi sa rastućom visinom padaju.

Pojedina izvanredna stabla nemogu se dakako u obzir uzeti.

Prispodobivši konačno izkazane oblikovne brojeve sa bavarskim skrižalkami doći ćemo do zaključka, da su bavarski oblikovni brojevi puno veći; uslijed toga je uporaba bavarskih

Popriečne visine

TABLICA 1.

jelovih sastojina kr. šumarije Ravnagora.

Prsni promjer	Razred visina			Prsni promjer	Razred visina			Prsni promjer	Razred visina		
	I.	II.	III.		I.	II.	III.		I.	II.	III.
$\frac{c}{m}$	m	m	m	$\frac{c}{m}$	m	m	m	$\frac{c}{m}$	m	m	m
20	16.5	15.1	13.0	52	27.7	25.6	23.1	84	34.7	32.8	29.7
21	17.0	15.5	13.4	53	28.0	25.8	23.4	85	34.9	33.0	29.9
22	17.4	16.0	13.9	54	28.2	26.1	23.6	86	35.0	33.1	30.0
23	17.9	16.4	14.3	55	28.4	26.4	23.9	87	35.2	33.3	30.2
24	18.3	16.8	14.7	56	28.7	26.6	24.1	88	35.3	33.5	30.3
25	18.7	17.2	15.1	57	28.9	26.9	24.3	89	35.5	33.7	30.4
26	19.1	17.6	15.5	58	29.2	27.2	24.5	90	35.7	33.8	30.6
27	19.5	18.0	15.8	59	29.4	27.5	24.8	91	35.9	33.9	30.7
28	20.0	18.4	16.2	60	29.7	27.8	25.0	92	36.0	34.1	30.9
29	20.4	18.7	16.5	61	29.9	28.0	25.2	93	36.2	34.2	31.0
30	20.8	19.1	16.9	62	30.2	28.3	25.5	94	36.4	34.3	31.1
31	21.2	19.4	17.2	63	30.4	28.5	25.7	95	36.5	34.4	31.2
32	21.5	19.8	17.5	64	30.6	28.7	25.9	96	36.6	34.5	31.3
33	21.9	20.1	17.8	65	30.9	29.0	26.1	97	36.8	34.7	31.4
34	22.2	20.4	18.2	66	31.1	29.2	26.4	98	36.9	34.8	31.5
35	22.5	20.8	18.5	67	31.3	29.4	26.6	99	37.0	34.9	31.6
36	22.9	21.1	18.8	68	31.5	29.7	26.8	100	37.2	35.0	31.7
37	23.2	21.4	19.1	69	31.8	29.9	27.0	101	37.3	35.1	31.8
38	23.5	21.7	19.4	70	32.0	30.1	27.2	102	37.4	35.2	31.9
39	23.9	21.9	19.7	71	32.2	30.3	27.4	103	37.5	35.3	32.0
40	24.2	22.2	20.0	72	32.4	30.5	27.6	104	37.6	35.3	32.1
41	24.5	22.5	20.3	73	32.6	30.7	27.8	105	37.7	35.4	32.1
42	24.8	22.8	20.5	74	32.8	30.9	28.0	106	37.7	35.4	32.2
43	25.1	23.1	20.8	75	33.0	31.1	28.2	107	37.8	35.5	32.3
44	25.4	23.4	21.1	76	33.2	31.3	28.4	108	37.8	35.5	32.3
45	25.7	23.6	21.3	77	33.4	31.5	28.5	109	37.9	35.6	32.4
46	26.0	23.9	21.6	78	33.6	31.7	28.7	110	38.0	35.6	32.4
47	26.3	24.2	21.9	79	33.8	31.9	28.9	111	38.0	35.7	32.5
48	26.6	24.5	22.1	80	34.0	32.1	29.1	112	38.1	35.8	32.6
49	26.9	24.8	22.4	81	34.1	32.2	29.3	113	38.1	35.8	32.6
50	27.2	25.0	22.6	82	34.3	32.5	29.4	114	38.2	35.9	32.7
51	27.4	25.3	22.9	83	34.5	32.6	29.6	115	38.2	35.9	32.8

Krupni obli- za jelove sastojine

Visine m.	U 1. 3 m. visine od zemlje																
	14	17	20	23	26	29	32	35	38	41	44	47	50	53	56	59	62
11	11 432	6 451	5 426	2 428													
14	5 471	19 413	12 430	16 415	5 425	3 424	2 437	1 431									
17		6 404	18 414	21 429	11 430	11 426	8 447	1 455	5 417	1 479	1 384						
20			3 439	5 402	14 421	22 437	22 425	20 420	9 405	5 429	8 400	4 449	3 395		1 381		
23					2 428	5 423	8 440	12 431	12 428	14 429	7 429	11 398	6 420	4 399			1 324
26					1 432			3 441	2 440	9 449	9 418	11 436	7 442	6 413	3 412	7 412	4 370
29										1 430	1 386			3 448	3 440	5 444	5 398
32															1 398		2 416
35																	
38																	
41																	
Polag prsnih pro- mjera uzeti pro- sjek	444	419	423	421	425	431	433	427	420	437	415	421	425	418	417	425	385

Opazka: Maleni brojevi pokazuju mnozinu stabala.

kovni brojevi

TABLIČA 2.

kr. šumarije Ravnagora.

uzet prsni promjer: $\frac{cm}{m}$																Polag visine	
65	68	71	74	77	80	83	86	89	92	95	98	101	104	107	110	113	uzeta popriečna
																	435
																	424
																	425
																	422
																	422
3 348	1 358		2 370	1 356		2 336											416
3 374	7 372	2 317	8 351	3 340	2 336	3 340		1 304	1 272					1 271			376
2 390	1 357	9 382	3 394	2 353	5 342	5 356	1 348	1 334	1 341	4 324			1 278				362
2 342	1 329	3 338	2 329	4 362	4 371	5 349	2 314	3 336	1 312	2 306	1 340		2 301	1 269			337
					1 316	1 336									2 272		299
										1 397			1 388		1 394		
363	365	363	359	353	346	347	326	329	308	328	340		317	270	312		

Kрупни обликoвни брoјеви

TABLICA 3.

za jelove sastojine kr. šumarije Ravnagora.

Prsni pro- mjer ϕ_m	Oblikovni broj	Prsni pro- mjer $\phi_{1/2}$	Oblikovni broj	Prsni pro- mjer ϕ_m	Oblikovni broj	Prsni pro- mjer ϕ_m	Oblikovni broj
20	0 424	44	0 424	68	0 381	92	0 324
21	0 425	45	0 423	69	0 379	93	0 321
22	0 426	46	0 422	70	0 377	94	0 319
23	0 427	47	0 421	71	0 374	95	0 316
24	0 428	48	0 420	72	0 372	96	0 313
25	0 428	49	0 419	73	0 370	97	0 311
26	0 429	50	0 417	74	0 367	98	0 308
27	0 429	51	0 416	75	0 365	99	0 306
28	0 430	52	0 414	76	0 363	100	0 303
29	0 430	53	0 413	77	0 360	101	0 300
30	0 430	54	0 411	78	0 358	102	0 298
31	0 430	55	0 409	79	0 355	103	0 295
32	0 429	56	0 407	80	0 353	104	0 293
33	0 429	57	0 405	81	0 351	105	0 290
34	0 429	58	0 403	82	0 348	106	0 287
35	0 428	59	0 401	83	0 346	107	0 284
36	0 428	60	0 399	84	0 343	108	0 282
37	0 428	61	0 397	85	0 341	109	0 279
38	0 428	62	0 395	86	0 339	110	0 276
39	0 427	63	0 393	87	0 336	111	0 274
40	0 427	64	0 390	88	0 334	112	0 271
41	0 426	65	0 388	89	0 331	113	0 268
42	0 426	66	0 386	90	0 329	114	0 266
43	0 425	67	0 384	91	0 326		

Krupni oblikovni brojevi

TABLICA 4.

za jelove sastojine kr. šumarije Ravnagora.

Visina m.	Oblikovni broj
15	0 424
16	0·423
17	0 423
18	0·422
19	0 422
20	0·422
21	0·421
22	0·421
23	0·420
24	0 419
25	0·416
26	0·412
27	0·405
28	0·397
29	0·389
30	0 381
31	0·372
32	0·361
33	0·351
34	0·340
35	0·330
36	0·320
37	0·310
38	0 300

Posebne kubične skrižaljke

TABLICA 5.

za jelove sastojine kr. šumarije Ravnagora.

Prsni promjer φ_m	Drvena gromada m ³			Prsni promjer φ_m	Drvena gromada m ³			Prsni promjer φ_m	Drvena gromada m ³		
	I.	II.	III.		I.	II.	III.		I.	II.	III.
20	0.220	0.201	0.173	51	2.329	2.150	1.946	82	6.303	5.973	5.403
21	0.250	0.228	0.197	52	2.435	2.250	2.031	83	6.458	6.103	5.541
22	0.281	0.259	0.225	53	2.551	2.350	2.132	84	6.596	6.235	5.645
23	0.317	0.291	0.254	54	2.654	2.456	2.221	85	6.753	6.385	5.786
24	0.354	0.325	0.285	55	2.759	2.565	2.322	86	6.892	6.518	5.907
25	0.393	0.351	0.317	56	2.877	2.667	2.416	87	7.031	6.651	6.032
26	0.435	0.401	0.353	57	2.987	2.780	2.511	88	7.171	6.805	6.155
27	0.479	0.442	0.388	58	3.109	2.896	2.609	89	7.310	6.939	6.260
28	0.529	0.487	0.429	59	3.223	3.015	2.719	90	7.472	7.074	6.405
29	0.579	0.531	0.469	60	3.340	3.136	2.820	91	7.612	7.188	6.509
30	0.632	0.580	0.514	61	3.469	3.249	2.923	92	7.754	7.344	6.655
31	0.688	0.629	0.558	62	3.601	3.375	3.041	93	7.893	7.457	6.760
32	0.742	0.683	0.604	63	3.724	3.491	3.148	94	8.058	7.593	6.885
33	0.803	0.737	0.653	64	3.839	3.600	3.249	95	8.175	7.705	6.988
34	0.864	0.794	0.709	65	3.978	3.734	3.360	96	8.292	7.816	7.091
35	0.927	0.856	0.762	66	4.108	3.856	3.486	97	8.457	7.975	7.216
36	0.998	0.919	0.819	67	4.238	3.980	3.601	98	8.573	8.085	7.318
37	1.067	0.985	0.879	68	4.359	4.109	3.708	99	8.715	8.221	7.443
38	1.141	1.053	0.942	69	4.506	4.236	3.826	100	8.853	8.329	7.544
39	1.219	1.117	1.005	70	4.643	4.367	3.946	101	8.966	8.438	7.644
40	1.298	1.191	1.073	71	4.768	4.487	4.057	102	9.106	8.570	7.770
41	1.378	1.265	1.142	72	4.907	4.619	4.180	103	9.218	8.677	7.866
42	1.464	1.346	1.210	73	5.048	4.754	4.305	104	9.359	8.786	7.990
43	1.549	1.425	1.283	74	5.177	4.877	4.419	105	9.467	8.889	8.061
44	1.637	1.508	1.360	75	5.321	5.015	4.547	106	9.548	8.965	8.155
45	1.729	1.587	1.433	76	5.467	5.154	4.676	107	9.653	9.066	8.248
46	1.823	1.676	1.515	77	5.599	5.280	4.777	108	9.765	9.171	8.334
47	1.921	1.768	1.599	78	5.748	5.423	4.909	109	9.867	9.268	8.435
48	2.022	1.862	1.679	79	5.882	5.551	5.029	110	9.967	9.337	8.498
49	2.125	1.960	1.769	80	6.033	5.696	5.163	111	10.075	9.467	8.617
50	2.227	2.047	1.851	81	6.167	5.824	5.300	112	10.172	9.558	8.704

tablica u kraškom gorskom kotaru ne samo neopravdana, već i iz temelja pogriješna.

Ova velika razlika rezultira iz tog razloga, što su naše jele u prsnoj visini odveć trbušaste, tako, da debljina osobito starijih stabala već na 2 metra od prsne mjere biva redovito 20—25 cm. manja.

U nadi, da ću sa izkazanim oblikovnim brojevima naše gorske sastojine najbolje karakterisirati, te strukovnjakom poznanstvu podlogu pružiti; dajem ih u javnost s tim osvjedočenjem, da će iste kod savjestnog poslovanja točan rezultat pružati, a ne kako to biva kod uporabe tuđih, za naš kraj absolutno nikakovu vrijednost neimajućih skrižaljka.

Fužine u mjesecu siečnju 1897.

Milan Tvrđony,
kr. šumar upr. tax. odjela

Zemljištne zajednice.

Piše **Gašo Vac**, krapinski šumar.

(Nastavak).

II.

U prvom članku, razmotrili smo samo administrativnu stranu naših zajednica. Sada nam je na umu razpravljati samu jezgru iste, a to je:

II. Pravilnik.

U §. 4. z. o. z. označeno je, da mora svaka zemljišna zajednica unutar propisa ovoga zakona, pobliže urediti pravne odnošaje svojih ovlaštenika prema zajednici, kao i o pravu zemljišnog posjeda.

Ovom ustanovom rečeno je mnogo.

Na temelju zakona pružena je zajednici prilika, da si u okviru ovoga zakona sama stvori novi zakon.

Stoga trebaju svi oni, koji sa tim udesom ravnaju, da nastoje stvoriti trajnu sgradu, u kojoj će se graditi zajednička dužnost, i crpiti zajednička korist.

Hrvatski narod živi od vjkada u zajednici (zadruzi); zajednički (zadružni) život jeste narodno naše obilježje, pak evo nam i sam zakon pruža uvjete, da si u vlastitoj kući taj život uredimo.

U našem hrvatskom narodu, jeste uz kruh, drvo prva i najnuždijia potreba. Sliedi dakle, da si drvo uzgajati, i to potrajno uzgajati moramo, ako mislimo uzdržati kuću i ognjište, a time i sam život.

Da vidimo, kako ćemo drugi taj uvjet našeg života uzdržati, a to je:

a) Šuma.

Naš narod kaže; »Dok ja spavam, šuma raste«; — Ta ideja uvriežila se je u narodu, te on žalibože prema istoj i postupa.

Sada ga evo zove dužnost, da si stvori pravilnik, kako će sam sebe obuzdati, kako će dalje uživati ono, što mu je najmilije.

Ako bi se narodu na volju pustilo, bila bi jednoglasna želja svih: Sjecimo, dok imamo, a poslije kako Bog dade.

Šumar je stoga zvan, da kod stvaranja pravilnika podigne svoj glas.

§. 26. z. o. z. kaže: »Unutar granicah ovoga zakona i pravovaljano sastavljenih pravilnikah upravljaju i razrappolažu zajednice, pod nadzorom oblastih u ovom zakonu naznačenih, samostalno sa svojom imovinom«.

Onalogno gornjem, razpolažu zajednice sa šumom, kako im se najbolje svidja i kako znadu.

Dakle u pravilniku mogli bi zajednice odlučiti o sudbini, i obstanku šume.

A to je mnogo rečeno!

Mislim stoga, da bi §. 1. pravilnika (statuta) na sve zajednice obzirom na uživanje šume glasiti imao:

»Šumske koristi mogu se iz šume crpiti samo na temelju pravomoćnih gospodarstvenih osnova (programa«.)

U §. 25. z. o. z. navadja se: »Gospodarstvo na zemljištnih zajednicah mora biti prema trajnoj koristi zajednice«; odnosno: »U pogledu gospodarstva sa šumami i šumskimi plohami imaju valjati svi propisi zakona od 26. ožujka 1894. kojim se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom.

Ova ustanova štiti gospodarstvenu osnovu (program) i rieč strukovnjaka.

Stoga mnijem, da pravilnik nebi smio ništa u sebi sadržavati, što se tiče načina uživanja u šumi t. j. naročito glede same šumske sječe.

Gospodarstvena osnova, sastavljena za šume i šum. plohe, jeste temelj gospodarstva, dočim je temeljna knjiga, temelj pravednoga suuživanja svih koristi; a i nošenja dužnosti (§. 24. z. o. z.).

To je pravilo, koje treba da dodje u pravilnik!!!

Nastojmo s toga svi, da nam to u pravilnik dodje, jer inače: »Uz najbolju gospod. osnovu a uz pravilnik, koji nije u skladu sa gosp. osnovom, svaki trud šumara jeste uzaludan«.

Ako već pravilnik i ne bude imao mnogo da odlučuje o sječi i gojitbi šuma, ipak je pružena prilika, da se u pravilniku osvrnemo na važan objekt zajednice, a to je:

b) Pašnjak.

Gore sam istaknuo, da §. 25. z. o. z. odredjuje u pogledu gospodarstva sa šumami i šumskimi plohami; pod ovima po-tonjima imamo pako u pogledu gospodarstva razumievati pašnjake.

Diljem naše domovine ima pašnjaka na raznom tlu: produktivnom i neproduktivnom; ali mogu reći, većina ih je na absolutnom šumskom tlu, izim onih u Podravini i Posavini.

U Zagorju, Primorju, Lici, na Papuku i Krndiji svi su pašnjaci na tlu, koje je većim djelom najprikladnije za uzgoj šume.

Dakako, da pašnjak ima služiti u prvom redu za pašu, a tada istom u druge svrhe; nu ako je isti na absolutnom šum. tlu, čemu da u pravilnik dolazi način uživanja te šumske plohe, kada se sa istim može postupati ureda radi, na temelju §. 19. i 20. o. z. te i zagajenje provesti.

Prigodom uredjenja ovih pravilnika, biti će većim djelom cielo zastupstvo zaoto, da se na gore opisanih pašnjacih pase i samo će šumar biti proti tomu, t j. da se zabrani paša.

Koliko si je evo najedanput prijatelja stekao šumar, vršeći svoju dužnost i sljedeći glas savjesti svoje!

Izraz »absolutno šumsko tlo,« jeste jako široko polje, gdje se šumar kretati može; a ako je nesavjestno radio, ima sigurno zaledje. Baš stoga imalo bi se ovo potonje, unapried zapriečiti.

Mnijem stoga, da bi se prvo uredjenja uživanja pašnjaka pravilnikom, imali iztražiti po šumaru i šumar. nadzorniku svi oni pašnjaci, koji su na »absolutnom šumskom tlu« i tada ureda radi postupati (§. 19. i 20. š. z.). Takove izlučene parcele, nebi u pravilnik dolazile kao pašnjak, već kao šuma.

Dakako da se pri izlučivanju na sve uvjete i lokalne potrebe paziti mora, jer »narod je zaoto tu u prvom redu da radi i živi; a život mu treba olakšati«.

Kada smo ovo proveli, ostaju nam pašnjaci, koji nisu na absolutnom šum. tlu, koji su dakle za svaku inu kulturu sposobni, ako bi se oni, obrašćeni drvljem — izkrčili; a neobrašćeni preorali ili u livade pretvorili. Ovih imade mnogo, naročito u Slavoniji, t. j. u Posavini i Podravini itd.

Tu je evo polje, da se uživanje pravilnikom uredi! Kod toga uredjenja imale bi se sljedeće točke u obzir uzeti:

1. Mnogi i mnogi nesuovlaštenik pase svoje blago, a da ni novčica neplaća zaoto. U pravilniku treba stoga prema mjestnim odnošajima odrediti »pašarinsku pristojbu« Tu je evo prvi liepi prihod.

Popis blaga ima se po glavaru i jednom članu obč. poglavarstva točno sprovesti, idući od kuće — do kuće, jer mnogi žitelji zataje broj i vrst blaga. Početkom godine neka se uvijek opetuje popis.

2. Za pašnjake, koje svi zajednički uživati nemogu, a to je većinom i brdskim predjelima — već nekoliko kuća, ima se takodjer propisati »pašarinska pristojba;« ali ista ima svakako manja biti od one, koju plaćaju neovlaštenici.

3. Gdje se provadja reambulacija medja pašnjaka, neka se nastoji i pravilnikom urediti, da za onu parcelu, koja je suovlašteniku nuždna, a nemože se bez dugotrajne parnice u posjed iste doći, prisvojitelj plaća stalnu godišnju zakupninu. — Ovakovih okupiranih parcela imade dosta, a uživatelj — na štetu zajednice — neplaća ništa.

4. Gdje je nesuovlaštenik okupant, treba odmah parnicom udariti, a kod nezastarjelih slučajevah, udariti političkim putem, na temelju §. 60. toč. 6. i 7. šum. zak.

5. Na mnogih i mnogih mjestih kopa se zemlja i piesak. po suovlaštenicah i nesuovlaštenicah. — Ondje treba pravilnikom urediti, gdje se kopati smije, a gdje ne. Za svaki voz neka se uvede pristojba, na korist blagajne zem. zajednice.

Sada svatko kopa, gdje mu se sviđi, a pašnjaci su izrovani, na sve strane. Ovo se mora izkorieniti.

6. U pravilniku treba odrediti, kada se smije ići na pašu i kamo da pojedina vrst blaga ide.

Ovo je od velike važnosti! U rano proljeće, za vlažna vremena, izgazi blago ledinu; tada nahrupe vrućine, a onako izgaženi pašnjak skori se, postane »djombast,« i za pašu nesposoban. Pašnjak velik, a blago gladno. O tom se može svatko osvjedočiti u ravnoj Slavoniji, a tomu mora da bude kraj.

7. Glede paše svinja, neka se takodjer u pravilniku uvrsti, da moraju biti providjene »brnjicom«.

Što blago neizgazi, to opet svinje izruju, kroz cielu godinu; — na štetu ostalom blagu.

Ovo je velika rak-rana seoskog pašarenja, zato je neobhodno nuždno, da svinje u smislu točke 6. dobiju poseban pašnjak, na kojem mogu rovat po volji, pošto kako je poznato svinje bez rova biti ne mogu, rov im je polak hrane.

8. U pravilniku trebalo bi točno opredjeliti, koliki broj marve i koje vrsti smije suovlaštenik tjerati na pašu, u razmjeru svojega suovlaštenog prava. §. 14. z. o. z. nam je dobra podloga, da se to razmjerje uredi.

Nije bo pravo, da suovlaštenik sa manjim suvlast. pravom, tjera na pašu veći broj marve, od onoga, koji ima veće suvlastničko pravo!

S toga bi trebalo u pravilnik uvesti, da se na svaki pre-kobrojni komad blaga, plati »pašarinska pristojba«, na korist blagajne zemlj. zajednice.

Ovo se svakako urediti mora. U većih mjestih, imade n. pr. seljaka suovlaštenika, koji se bave trgovinom raznoga blaga. Isti ima na zajednički posjed pravo u $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$ itd. jednog cielog selišta. On svoje blago kroz cielu godinu tjera na zajednički posjed, a plaća isto kao i onaj sa 1, $1\frac{1}{2}$ selišta.

Tu je dakle povriedjeno s pravnog gledišta suovlaštentičko pravo na korist onoga, koji se bavi špekulacijom, na račun drugih!

9. I na vrst blaga, takodjer se paziti mora. N. pr. u selu drže samo 2—3 kuće ovce. Znamo pako, da kud ovca pase da drugo blago pasti neće. Mora se dakle za iste, u razmjeru suvlast. prava, izlučiti jedan dio pašnjaka; ili pravilnikom urediti, da se ovce u obće na zajednički pašnjak puštati nesmiju. (Ovakovi slučaj dogodio se je u D. Miholjeu.)

Slično valja odrediti i glede koza, obzirom na štetu, koju brstenjem čine.

U ovih deset točkah razloženo je u glavnom sve, što bi se u pravilnik uvrstiti moralo obzirom na uređenje uživanja na zajedničkom pašnjaku.

Da kako, da sve prednavedeno nespada strogo na šumarstvo i na šumara, nu dobro je sve istaknuti, što se odnosi na korist zem. zajednice; a to je i svrha ovoga članka.

U pravilniku pako može se sve urediti, što se tiče uživanja.

c) Šum. nuzuzitaka.

Mnogo se toga iz šume uživa, a da nije samo uživanje uređeno.

Stoga valja u pravilniku urediti :

1. Šumsku pašu.
2. Žirovinu.
3. Stelarenje.
4. Sve ine nuzuzitke (prema lokalnim odnošajima).

Prigodom uređenja paše u otvorenih šumah, valja se takodjer držati pravila, kako je istaknuto u toč. 1. 2. 6. i 8. za pašnjake. Ovo vrijedi i glede žirovine.

U obće pako, nebi smjela biti u šumi niti bezplatna žirovina niti paša. Ovo slijedi iz samoga zakona o provedenoj segregaciji t. j. iz urbar. zakona. Za uzgoj blaga i pašarenje, izlučeni su pašnjaci u blizini selah, lih za tu svrhu (izim ako su na absolutnom šum. tlu).

Šuma pako, izlučena je bivšim podanicima lih za pokriće potreba, na gorivnom i gradjevnom drvu« ! Slijedi dakle da se svi drugi nuzuzitci iz šume uživati mogu, uz njeku novčanu odštetu, na korist »potrajnog šumskoga gospodarstva« (§. 10. š. z.) i pokrića troškova uprave, poreza itd.

Isto vrijedi i gljede stelje. Što je listinac šumi, netreba ni dokazivati. Nu u gorskih predjelih narod bez listinca biti nemože. Stoga valja pravilnikom urediti uživanje stelje (§. 11. 13. i 14. š. z.)

Svakako ima vladati načelo: Što je šumi oduzeto, treba joj i povratiti; a to je moguće jedino, ako se nuzuzitci unovče.

Budemo li na unovčenje svega prednavedenoga pazili, tada će prihod zemljištne zajednice nedvojbeno poskočiti; a namet za uzdržavanje posjeda zemljišt. zajednice upravu i porez manji biti, dapače nikakav.

Što dakle u zakonu predviđeno nije, može se u pravilniku prema mjestnim potrebama odnošajima i. t. d. izpraviti.

(Nastavit će se).

Okresivanje listače,

sa naročitim obzirom na hrast.

U Mariabrunu postoji car. kr. šumarski zavod, koji svoje rezultate u periodičkih izvještajih izdaje.

U XVIII. takovom izvještaju sadržano je djelo gornjeg naslova obradjeno po Gustavu Hempel-u, profesoru na vis. školi za zemljotežtvo u Beču.

U našem Šumar. listu spomenuto je to dielo sa primjetbom da će se ob istom svojedobno još naknadno koja spomenuti.

Buduć da do danas to još nitko učinio nije, to sam se latio toga posla jer sudim, da će taj predmet zanimati svakog našeg šumara, ponajpače, jer se tiče listače, a naročito hrasta, pošto isti u našem šumskom gospodarstvu od svih vrsti drvija najvažniju ulogu igra.

Iz uvoda predspomenutog djela proizlazi, da je okresivanje trovrstno, naime a) svježe (zeleno), b) suho i c) obćenito (svježe i suho), prema tomu naime, da li se skresivaju samo svježi ili suhi, ili svježi i suhi dielovi stabla.

Okresivanjem se unapređuje gojitba, uporaba i čuvanje šuma, naročito pako gojitba. Svježe okresivanje rabi se u najviše slučajevah u svrhu valjanog uzgoja stabla i postignuća što vrijednije deblovine, jer se tim preprečuje prerani razvoj krošnje, naročito u omanjoj visini stabla, — a tim se još postizava ravnolatnost liesa uz ine tehničke osebine i vrline, kao što su pruživost, gustoća, kalavost i t. d. Nadalje se takovim okresivanjem postizava višja drvna punoća, znatnija visina (prirast u vis) pojedinih stabalah kao i povoljni prirast čitave porastline, ako je ista usljed koje prirodne nepogode zahirila, buduć se okresivanjem rast i razvoj krošnje oživljuje i pobudjuje.

Takovo okresivanje izvadja se i u tu svrhu, da se medjašna stabla ili pako podstojno drveće i podrast, po mogućnosti liši zastora i nepovoljnog upliva nadstojnih stabala i upliva krošnje.

Sa ovakovim se okresivanjem konačno postizavaju i ini podređeni i manje vrijedni probitci, kao stelja, sječakara, zelena i suha krma, granje, gorivo, osušivanje šumskih puteva i t. d.

Kako iz prednavedenog proizlazi, glavna je zadaća okresivanju, da se uzgoje stabla što vrijednija, zato se prema okolnostima sa tim poslom već u ranoj dobi odpočeti ima.

Zadaća suhog okresivanja jeste ta, da u deblovinu ne urastu suhi dielovi drveta (grane, ogranci, svržje), jer to djeluje veoma nepovoljno na tehničku sposobnost deblovine, a usljed toga i na novčanu vrijednost stabla. Suho okresivanje ima i tu svrhu, da za vremena zaprieči razvoj raznih bolesti, koje se putem nezaraslih grana uvreže u deblovinu i na taj način pro-uzročuju trulež i ine bolesti i mane drveta.

Ovim se okresivanjem nuzgredce još polučuje umanjenje pogibelji od šumskog požara, ter i njeka dobit na gorivu drvu.

Obćenitim okresivanjem (svježim i suhim) postizavaju se u obće svi naprvo spomenuti probitci, a naročito se svježim okresivanjem vrstnoća i vrijednost stabla i liesa, dočim se suhim okresivanjem ustanovljuje zdravstveno stanje stabla i čiste porastline

Proti okresivanju navadja se to, da se pojedini dielovi stabla ne dadu odstraniti svrsi shodno i da usljed toga zaostaju u stablu bitne griške i mane; nadalje, da usljed polaganog zaoblenja (obраста s korom) ozledjenog diela na stablu, nastupi truhlost i gnijenje rane, ter vodomlaz; sve te mane umanjuju prirast tako da računajuć troškove okresavanja, jako mala ili nikakova korist od istoga ne preostaje.

Od ovih protivnih nazora zaslužuje prvi najviše uvaženja, jer i najobzirnije odstranjenje pojedinih dielova stabla, zaostavlja izmedju ozliede i nastupivšeg zaoblenja medjuprstor, koji je po tehnička svojstva ljesa od nemalog upliva, a ta okolnost ima se tim više uvažiti tamo, gdje su znatni troškovi sa tim radom skopčani i gdje je radna snaga skupa.

Zadaća je svakoga šumara, da odgaja stabla sa što većom tehničkom duljinom. Umnim šumarenje, valjanim izborom vrsti drveća, uzdržavanjem podpunog sklopa i obrasta porastline, ter pravilnim i pravodobnim proredjivanjem, predusriesti ćemo više — manje potrebi okresivanja.

Na taj način će nam priroda sama učiniti i još mnogo bolje ono, što mi tek sa znatnim troškom na umjetni način postizavamo.

Nu ima i takovih slučajeva, gdje se umjetno okresivanje ne da uvijek mimoići, ima naime takovih štetnih prirodnih upliva, koji nepovoljno djeluju na razvoj deblovine, odnosno idu u prilog razgranjivanju. U takovima prilikama morati ćemo se, ako i nerado latiti okresivanja, da time što vriedniju sastojinu odgojimo.

U prvom odsjeku Hemplovog djela razpravlja se o zaoblenju i zacjelivanju rana nastavših prigodom odstranjenja granja i svržja a to se polučuje stranom pomoćju same prirode, pomoćju koje takovo granje i svržje samo propada, a deblovima se stabla sama od sebe prirodno zaobli, stranom pako umjetnim načinom t. j. okresivanjem.

U prvom i u drugom slučaju ovisi uspjeh pogledom na vriedoost stabla, od brzog zacielivanju rana zaoblenjem novimi drvnimi naslagami na mjestu odtrgnutih, odpalih ili skresanih dielova stabla, dočim opet izkvarenju deblovine, sama narav pomaže, i to kod četinjače usljed izlučivanja smole, a kod listače izlučivanjem staničevine, povodom česa se rane zaoble i proti vanjskim štetnim uplivom zaštite.

Prouzročene oveće rane biti će probitačno, umjetno t. j. ručno presmoliti.

U nastavku se vrlo poučno razpravlja o samom prirodnom prouzročenju drvnih rana i (ručnom) okresivanju obzirom na prouzročene rane, ter savršeno zacielivanje i zaoblenje istih, kao i ob uvjetih tomu potrebnih, te je ta razprava snabdjevena sa poučnimi skrižaljkama, crpljenimi na podlozi iztraživanja, a osnovanimi na iskustvu, obzirom na snagu rasta okresanih stabala i na brzinu zaoblenja rana. U dalnjem teku te razprave razpravlja se o stupnju skresivanja obzirom na veličinu drvnih rana, dopustivu relativnu množinu odstranjujućega granja te relativnu položajnu visinu i ekspoziciju drvnih rana.

Drugi odsjek razpravlja o prirastu obzirom na visinu i gromadu, zatim obličju deblovine i razvoju same krošnje, koja je razprava takodjer vrlo obilno sa skrižaljkama podkriepljena.

Treći odsjek zanima se sa samom provedbom okresivanja u obćenitom pogledu obzirom na vrst drveća, vrstnoću sastojine i izbor stabaloh, zatim o dobi i opetovanju okresivanja o godišnjoj dobi i stupnju okresivanja, konačno o načinu i samoj provedbi.

U četvrtom odsjeku razpravlja se obširno o orudju okresivanja. Tu se opisuje to razno orudje, medju inimi i ono Henrija, Henckela, Hohenheimsko, Müller-Dörmera, Dittmara i dr. Tu se nadalje poučava, kako se izpituje vrstnoća toga orudja obzirom na kvalitativnu, kvantitativnu i obćenitu sposobnost. Za prosudjenje kvantitativne vrstnoće (djelatnosti) pridodane su tome odsjeku obilne skrižaljke, sadržavajuće podatke o djelatnosti pojedinog orudja, svedene na veličinu razne plohe izraženo u m² i po času, obzirom na potrošak vremena.

To orudje, koje proizvadjja tvrdka Dittmar i sinovi poznata nam je i usljed visoko-vladne naredbe odjela za unutarnje poslove od 28. studena 1892. broj 49.800.

To je orudje u svakom pogledu izvrstno, i zato je i ta tvrdka medju ostalimi, svake preporuke vriedna.

Od tvrdke naručio sam nješto toga orudja god. 1889. i 1890., te sam tada okresivanjem u mladicih šume grada Petrinje odpočeo.

Šuma grada Petrinje uzgojena je u svih svojih dielovih sa hrastovinom.

Okresivanje sam provadjjao od jeseni do proljeća.

Najpogodnije je pako vrijeme za ovaj rad stuđeni i prosinac kako se to razabire iz uvodno spomenutog djela, (to u ostalom ovisiti će i od mjestnih odnošaja).

Uspjeh kog sam polučio tim okresivanjem u hrastovih mladicih, u istinu je povoljan, i zato tvrdim, da je okresivanje u mladicih, gdje to okolnosti zahtjevaju i odnošaji dopuštaju, svakako uputno i umjestno.

Kašnje sam pokušao provadjjati okresivanje pojedinih stabala, nu poradi pomanjkanja radnih i tomu vještih sila, napustio sam taj rad, ali ipak sa tim uvjerenjem, da se sa istim

raoom gdje to odnošaji — a naročito ne preskupa radna snaga — iziskuju i dopuštaju, ako se valjano izvadja, postizavaju povoljni uspjesi.

Prema prediztaknutom u istinu je sadržina uvodno spomenutog obilna i veoma poučna i zanimiva, pa i zato je isto djelo preporuke samo po sebi vrijedno.

S poučnih razloga i dokaza u tom djelu sadržanih trebalo bi svakako uznastojati, da se i u našim šumskom gospodarenju okresivanje uvede, gdje to — kako naprvo spomenuh, — potrebe iziskuju i okolnosti dozvoljuju.

V. Benak.

Uredjenje ribarstva.

Piše M. Drnić.

Razmatranjem hydrografske karte naše domovine upravo nam se nameće pitanje, ima li narod kraj tolikih silnih voda i šteta, koje iste prouzrokuju i kakovih koristi?

Kakovo je stanje ribarstva?

Stanje ribarstva u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji bilo je ugroženo od nerazumna gospodarenja u naših vodah.

Visoka kralj. zemaljka vlada pobrinula se u pravi čas, kako da zaštiti ribarstvo od propasti te podigne vrijednost naših voda.

U drugih državah visoka je kultura i nerazumno ribarstvo upravo opustošila rieke, pak ih učinila malo, ili ništa vrijednima. Kasno se uvidila pogibelj, koja odatle prijeti! Danas imaju ove države mnogo brige, posla i troška, da bar očuvaju ribarstvo od posvemašnje propasti.

Tako je danas u evropskih državah ribarstvo, poduzeće, dočim je u američkih državah racijonalno uredjeno gospodarstvo. Država pozvana je, da zakonom uredi prava i dužnosti, da se riba racijonalno goji, štiti i uživa.

Da se podigne ribarstvo t. j. da naše rijeke opet obiluju svakom plemenitom ribom, treba samo zaštite.

Ne traži se tuj velikih žrtava! Neka se u interesu obćega blagostanja ukloni sve što ribarstvu škodi, tada će opet naše opustjele rijeke svoj relativni prihod davati. Ne sastoji se racionalno ribarstvo samo u gojenju ribe, nego i u tom, da se riba svagdje gdje uspijevati može čuva i štiti. Većinom je plemenita, riba grabilica, za to valja i prostu ribu gojiti, da bude hrana plemenitoj ribi.

Cilj je racionalnog ribarstva, da riba bude narodnom hranom. Kod nas se na mjestih upravo divlje ribarstvo tjera. U Lonjskom polju toliko se ribe i pomlatka potamani, da se njim svinje tove i gnoji oranica, dočim opet ima mjesta, gdje e ni za skupe novce nije dobiti.

Blagoslivati će potomstvo oceve svoje, ako mu ostave bogate rijeke, potoke i jezera. Ciena mesa raste danomice, pak će narod naći uvijek dobar i zdrav zalogaj u ribjem mesu. Kraj ovakovih izgleda u budućnost za obće blagostanje traži se, i to opravdano žrtve pojedinaca! Male su to žrtve! Od čovjeka traži se, da bude toliko razuman da ne čini, što ribarstvu t. j. ribi škodi. Ako li je interes pojedinca važniji, neka se šteta reducira na minimum. Ribarstvo kao grana narodnoga gospodarstva neka bude ravno pravno i jednako uvaženo kao i svaka druga grana toga velikoga stabla.

Uzporedimo li ribarstvo sa ostalima granama narodnoga gospodarstva: sa zemljodjelstvom, živinogojstvom, šumarstvom, rudarstvom ili industrijom, uviditi ćemo, da se kod racionalnog gospodarstva sve jedno s drugim liepo slaže. Naproti mnoge od ovih, ako se neracionalno tjeraju u velike škode ribarstvu.

Da se u nas ribarstvo i ribogojstvo podigne na onaj stepen, na kojem bi moralo po naših prilikah stojati, potrebno je:

I. Točno proučiti ribarske odnošaje u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

II. Imenovati ribarsku komisiju i odrediti njezin djelokrug.

- III. Ustanoviti pravne odnošaje.
- IV. Stvoriti dobar ribarski red (zakon), urediti ribarske reviere i nadzor ribnih voda.
- V. Urediti ribarske zadruge i društva.
- VI. Zakonita zaštita ribarstva proti neprijateljem.
- VII. Unaprijediti ribogojstvo i ribnjačarstvo.
- VIII. Urediti poduku u ribarstvu, ribogojstvu i ribnjačarstvu.
- IX. Napučiti naše vode sa raci.
- X. Namaknuti sredstva za unapredjenje ribarstva.

I.

Točno proučiti ribarske odnošaje u Hrvatskoj i Slavoniji.

Davna je to potreba! Nu kako je to mučan posao, nitko se još za pravo specijalno time nije bavio.

Prije nego li se počme organizacijom ribarstva, valja znati i poznati naše ribarske okolnosti, te iste sa normalnima ili idealnima omjeriti. U tu svrhu potrebno je, da strukovnjak proputuje Hrvatsku i Slavoniju, te da na licu mjesta okolnosti izvidi. Svakako trebalo bi mu razpravljati ova pitanja sa posjednici ribarije, zakupnici, ribari, ribarskim povjerenici te sa poznavaoци narodnoga gospodarstva. Da se u svakom kotaru posavjetuje sa kotarskom oblasti, a gdje bi bilo shodno da drži kotarske ribarske skupštine. Živom rieči poučio bi tom prilikom strukovnjak naše ribare u racijonalnom ribarstvu ili ribogojstvu, nagovarao na udruživanje itd. Napokon mogao bi posjednike i gospodare, koji se žele baviti umjetnim ribogojstvom ili ribnjačarstvom posjetiti, te jih uputiti riečju i djelom, kako će si ribogojilišta urediti i ribu gojiti.

O svojim izvidima vodio bi putni dnevnik u koji bi bilježio: Sposobnost dotične vode za ribarstvo, sve zle i dobre okolnosti po ribarstvo; koji su neprijatelji ribarstva? stupanj i vrst onečišćenja vodâ. Ima li po ribarstvo štetnih poduzeća ili

naprava, i koje su te? Ima li prilike za umjetno ribogojstvo? Glavna data za samu ribu? Je li se u obće i kako podiže ribarstvo ili ribogojstvo? Koji su načini ribarenja običajni? Ima li raka? Kakovi su pravni odnošaji? Tko izvršuje pravo ribolova? Mogući drugi užitelji vodenoga gospodarstva?

II.

Ribarsko povjerenstvo.

Svrha ribarskog povjerenstva jeste, raditi oko podignuća i unapredjenja ribarstva i ribogojstva. Sastoji se od intelligentnih ljudi zauzetih za boljak narodnog gospodarstva, osobito ribarstva. Ovakovi pako jesu: gospodari, kulturni viećnici, šumari, učitelji, tehnički strukovnjaci, ribari, itd. Za svaki grad, kotar pak i manji obseg neka bi se imenovao jedan ili više ribarskih povjerenika. Služba ova bila bi častna u znak priznanja i povjerenja za rad oko unapredjivanja narodnoga gospodarstva. Djelokrug ribarskog povjerenika obsizao bi dotični kotar, za koji je povjerenik imenovan za vrijeme od 5 godina. Gdje bi bilo više povjerenika djelovali bi zajednički. Svaki mjesec imali bi podastrieti »mjesečno izvješće o stanju ribarstva za kotar,« te koncem godine »godišnje izvješće«. Ribarskim povjerenikom stoji pravo kontrole nad ribari i napravama u njihovih vodah. Oni moraju oblasti upozoriti na ljude, koji nebi smjeli dobiti ribarske karte itd. Oni mogu voditi »predbilježnik o stanju ribarstva za kotar. . . . Na temelju data, koje bi sabirali od ribara i svojih opažanja, podastirali bi izvješća na upite, koji bi jim se od kr. zemalj. vlade stavljali.

Ova uredba pokazala se je osobito koristnom u Englezkoj i u drugih državah. Naravno, u početku teško je naći ovakovih strukovnjaka, nu častno povjerenje nukati će svakoga od člana ove komisije na živo zanimanje za tu struku. Na taj način upozoriti će se i širja publika na važnost ribarstva i time samoj stvari dosta koristiti. Ovako neće unapredjivanje ribarstva ostati na papiru ili iluzija u krugu specijalista, ribogojaca, već

će se i narod uputiti na korist racionalnoga ribarstva. Ribarski povjerenici ne budu samo kontrolori reda, već će nam moći svaki čas pružiti sliku uspjeha reda i rada. Oni će biti danas sutra pravedni kritičari, koji će znati što valja, a što ne valja, da se boljim zamjeni. Ovako upravo uzgojeni strukovnjaci, prijatelji i zaštitnici ribarstva znati će i moći sakupiti gradju za sastavak »Ribarske karte kraljevine Hrvatske i Slavonije« i »statistiku ribarstva«, koja će djela pokazati koristni rad i polučeni uspjeh ribarske komisije.

III.

Ustanovljenje pravnih odnošaja.

Pod ribarskim pravom (ribarijom), razumieva se izključivo pravo u stanovitoj vodi na stanovitu daljinu loviti ribu, rake i drugu vodenu životinju. U nekih predjelih spada tomu pravu još i pravo lova na divlje race (racolov). Dva su tuj momenta. Prvi gospodarski: dužnost ribu gojiti; drugi koristonosni: pravo ribu loviti. Prvobitno bilo je pravo ribolova obće pravo. Poslije, okupiraše ga, ili ga stekoše kao regalno pravo posjednici obale, vlastela, manastiri, a poslie segregacije i obćine.

Od velike je važnosti pravni naslov.

Proteže li se pravo ribolova na velike daljine, to je ta obstoynost po ribarstvo najpovoljnija, dočim je adjacenta t. j. pravo mnogih vlasnika obale na ribolov štetno. Nehajstvom vlasnika prava na ribolov, nastao je gdje gdje običaj zastarjeli obći ribolov. Ovo zlo tumačenje ribarskoga prava prouzročiti će kod organizacije ne malih neprilika, jer će se narod teško odvratiti od zastarjela običaja.

Potrebno je dakle, da se na temelju službenih podataka ustanove sva prava i granice dokle se protežu. Napokon je spomenuti, da se za uspješno djelovanje oko podignuća ribarstva mora uvažiti i to, da naša zemlja dieli na zemaljskoj medji pravo uživanja vode, i ribarsko pravo sa susjednima državama. Za to će trebati sporazumljenja, da se na obih stranah iste

mjere poprimu, ili da se u protivnom slučaju na ovakove pruge ribarski red ne odnosi. (Plitvička jezera, zemaljsko su dobro.)

IV.

Ribarski red (zakon), uređenje ribarskih revira i nadzor ribnih voda.

Ovo je jedna od najvećih potreba, sjegurno sredstvo i jamstvo da se ribarstvo zaštititi.

Na temelju do sada sabrana materijala (pod I, II i III.), trebalo bi naredbenim putem izdati »ribarski red.« Za početak dostojati će ribarski red, a onda neka se radi oko stvorenja ribarskoga zakona. Ribarski red pokazati će nam u praksi svoje dobre i zle strane. Tim nestašicama i potrebama moći će se u ribarskom zakonu pomoći.

U glavnom neka ribarski red sadržaje:

1. Ribarski red proteže se samo na tekuće i s ovima u savezu stojeće vode. Dok se ne govori o prodajnih propisih za ribu, ne proteže se na zatvorene vode.

2) Pravo izvršivanja ribolova vrši onaj, koji je u pravnom posjedu toga prava ili njegov zakupnik. Osobe, koje su poročne ili su radi prekršaja poljskoga, lovskog ili ribarskoga reda jur kažnjene, ne mogu biti zakupnici, niti izvršitelji prava ribolova.

Ribolov smije se samo na 15. godina u zakup dati.

3. Za poplave smije onaj, komu stoji pravo ribolova samo u koritu rieke ribu loviti. Na poplavljenom zemljištu ne smije vlasnik toga zemljišta ribu loviti, niti zaprieke praviti, da riba ne može natrag u korito; vlasnik takovog zemljišta dužan je (uz odštetu, ako je štete) dozvoliti vlasniku ribolova, da si ribu natrag u korito dovede.

4. Općine ili društva ne smiju ribariju sami vršiti, već po zakupniku ili postavljenom ribaru. Društva (korporacije) ribara od zanata ili udičarska šport-društva izuzimlju se.

5) Pravo ribolova smije se u zakup dati samo pojedincu ili zadrugi ribara od zanata, koji mogu zakonito bez zaprieke

ribarsku kartu dobiti. Podzakup ili izdavanje ribarskih karata na ribiće zabranjuje se. Vlastniku t. j. posjedniku izvršavanja prava ribolova dozvoljeno je u riekah, u kojih se riba mrežom lovi, izdati na svakih 1000 koračaja po jednu udičarsku kartu. Udičarska šport-društva kao zakupnici (bez uporabe mreža) izuzimaju se.

6. Tko nije vlasnik ili zakupnik prava ribolova, smije na tudjem lovištu ribu loviti samo uz dozvolu dotičnoga vlasnika ili zakupnika. U tu svrhu mora imati dozvolu od vlasnika ili zakupnika i ribarsku kartu od oblasti (uvjeti pod 2.), koje mora kod ribolova sobom nositi.

7. Niti vlasnik ribolova nije vlastan na svojoj ribarskoj pruzi sagraditi stalne naprave, koje sprečuju putovanje ribi gore i dole. Kod podielivanja dozvole za vodogradnje, gate, zapore, ustave itd. mora se obzir na ribarstvo uzeti, te se imadu takove vodogradnje sa prolazi (Fischpass) providiti. Kod već postojećih vodogradjevinah slobodno je vlasniku ribolova ovakove prolaze urediti i na tudjoj gradjevini. Zato valja kod podielivanja dozvola i ribare interessente saslušati i njihov interest braniti.

Stalne naprave ribarske nesmiju više od $\frac{2}{3}$ istovremena zrcala vode zapremiti, dočim mora bar $\frac{1}{3}$ do dna čista biti. Splavljanje i brodarstvo ne snije se sprečivati. Sve ovakove naprave imadu se za vrieme lovostaje odstraniti.

8. Neposredno navadjanje takovih tvarina, koje mogu ribi škoditi, vodu onečistiti i otrovati, zabranjeno je. Kod novo uredjenja imadu takovi poduzetnici urediti sve što je shodno; basine za čišćenje u kojih se imadu nečisti polag svoje vrsti i kolikoće tako čistiti, da čim manje štetne, ako se već nikamo drugamo izvesti ne mogu, u vodotok dospiju. Na postojećih takovih napravah smije vlasnik prava ribolova čistila urediti. Trošak nose vlasnik naprave i ribolova solidarno, inače je potonji vlastan tražiti naknadu štete svake godine, i to onu, koju odnosni strukovnjak analitičkim i syntetičkim načinom opredieli.

9. Vlastniku ili zakupniku ribolova slobodno je i puškom vidre,

mačke i štetne ptice na svojoj ribarskoj pruži utamaniti i sebi ih prisvojiti.

10. Posvemašnje izsušenje korita u svrhu ribolova nije dopušteno. Je li to u druge svrhe veoma potrebno, tada se ima vlasnik ribolova 48 sati prije o tom ubavjestiti. Samo u slučaju nesreće ili pogibelji dostaje prijava.

11. Zabranjuje se ribolov od zapada do izhoda sunca tjerati. To se može samo iznimno ribarskim zadrugam i obrtnikom po kr. zemalj. vladi dozvoliti. Jednako zabranjuje se ribolov nedeljom i blagdanom. Ipak je dozvoljeno vrške, košare i kece preko noći u vodi ostaviti, na daljinu od 5 m. u okrug jedna od druge. Športski udičariti može se i nedeljom i blagdanom.

12. Zabranjeno je u svrhu ribolova rabiti škodljivu meku (trovilo ili stvarilo), alat i način lova, ribu omamiti, udaranjem po ledu, eksplozivnima tvarima, hvatali, zamkama na pero, željezom, ostvi, mamiti ribu svjetlom, prigrebi, gažnjaci, sakritima ili zagrnutima vrškama, košarama u obće nikojim poznato štetnim načinom i alatom (Fallen mit Schlagfedern, Leg- und Schlageisen, Schlagangeln, Streich- und Kratzhamen, Halsreusen, verdeckten Reusen, Legscheffeln, Kleiderkörben, der sogenannten, Schwederische und Lat-
eisen, Aalhacken. Schar-
pleteži ili druga hvatala,
4 cm. svaka stranica u
zvoljeno za ribolov ra-

	4 cm.	

tenzeuge, Gabeln, Stech-
reisen, i t. d.). Mreže,
koja imaju okna izpod
mokrom stanju nije do-
biti.

13. Za vrijeme lovostaje ne smiju se dotične ribe, koje su u lovostaji, niti loviti, niti nudjati, kupovati ili razošljati (žive ili mrtve), bile one iz otvorene ili zatvorene vode t. j. ribnjaka.

Moraju li se u osobitoj nuždi vodotoci ili zatvorene vode odпустiti, izsušiti (kod ribnjaka), može se dozvolom riba i izpod minimalne mjere i za lovostaje prodati na mjestu ili u najbližjem mjestu potrošiti, ako nije moguće istu u drugu koju vodu presaditi. Riba, koja je u lovostaji ili ne ima propisne mjere, mora se natrag u vodu baciti.

14. Transportirati živu ribu dozvoljeno je samo u dovoljnoj množini vode.

Ribu na prodaju nositi, dozvoljeno je samo posjednikom ribarske karte, dok ista vrijedi.

15. Mriest, sitnu ribicu, mladj (Fischbrut) loviti i prodavati, najstrožije se zabranjuje. Iznimku čine umjetno oplodjena jaja i mladj iz ribogojilišta. U znanstvene i pokusne svrhe daje iznimnu dozvolu kr. zem. vlada.

16. Raci stoje u istoj zaštiti kao i ribe.

Raci-ženke sa jaji ne smiju se loviti, niti prodavati. Lovostaja za rake je od 1. listopada do 1. svibnja. Minimalna mjera za rake jest duljina sa razširenima štipaljkama od 20 cm.

17. Ribe, koje su za prodaju zabranjene, koje nudja neovlaštena osoba, zabranjene lovne sprave i t. d. moraju se na kopnu ili vodi zapliieniti. Živa riba ima se ako je moguće u vodu natrag baciti ili prodati. Štetne sprave imadu se uništiti.

18. Tko se zateče kao krivolovac, ima se poseb (makar da mu se sprema i plien zapliieniti) još globom od 5—50 for. kazniti.

19. Nadzor nad strogim obdržavanjem ovih propisa vrše: zakleti pazitelji lova i ribolova i svekoliko redarstveno osoblje, kao i svaki član ribarskih udruga. Svi ovi uživaju pravo javne straže.

20. Prekršaji proti ustanovam pod 5., 12., 13. i 15. kazne se globom od 5—150 for., ostali prekršaji kazne se polag okolnosti sa 5—100 for.

Tko lovi ribu noćju, mameći ju na svjetbo ili uporabom praskavina i trovila kazni se sa 100—300 for. globe.

U slučaju neutjerivosti, računa se 5 for. jedan dan zatvora. Svi utrži od zapliienjene ribe i globe utječu u fond za promicanje gospodarstvenih (ribarskih) svrha u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji

21. Provedba i nadzor nad strogim obdržavanjem ovih propisa u koliko ne spadaju kompetentnost sudbenosti, stoje u djelokrugu redarstva, analogno lovačkom redarstvu.

Novi ribarski red naći će kod mnogih naših ribara veliku nesklonost, nu pravi ribari željno ga izčekuju.

Svakako najbolje bi bilo, kad bi zemlja odkupila regalno pravo ribolova, koje bi se danas jeftino odkupiti dalo. Kod racijalnog ribarskog gospodarenja naskoro bi se stanje ribarstva poboljšalo, te bi nosilo zemlji liepi godišnji dobitak. U tu svrhu trebalo bi sakupiti izkaze o zakupu ribolova za posljednih 10 godina, pak prema tomu ustanoviti odkupninu.

U organizaciji ribarstva važno je, a još više koristno uređenje ribarskih revira. Uredjenje ribarskih revira mora biti obligatorno. Kako su ribarski odnošaji na raznih riekah, i na njihovih prugah različni, ne može se stvoriti normativa, po kojoj se imadu reviri izlučivati. Obligatorno izlučenje iziskuje ipak njeke jednolične ustanove. Prva je, ukinuće slobodnoga ribolova. Država neka isto jednostavno ukinе. Nikoji vlastnik ne smije svoje vode prepustiti slobodnom ribolovu. Neracijonalno bi bilo dopustiti obćinarom ili podzakupnikom ribariti. Jedino se izuzimlju udičari od športa, jer ovi sa ljubavlju rade oko poboljšanja ribarstva. Kod izlučivanja u revire, ne smije se ni najmanja vodena pruga izpustiti, jer je vlastnik iste moguć svekoliko nastojanje svih revira uništiti. Sve naravske zemaljske sladke vode moraju se u revire izlučiti.

Promašili bi cilj, kad bi makar samo i one vodene pruge i vode, koje nisu stalno za ribogojstvo sposobne izuzeli. Jer i u najgorjoj vodi možemo racijonalno ribu gojiti. Jegulje i linjaci na primjer, mogu godine i godine u glinastih mlakah živjeti i uspjevati. Nikoji dio proste vode, niti ona mjesta korita, koja ljeti izsuše, neka ne budu izvržena slobodnom onečišćenju. Pastrva seli čak do izvora na mriestenje, za to treba od izvora do ušća te vode prolaznima i čistima držati. Može biti onečišćena voda mora se u što manje škodljivom stanju natrag u vodotok vratiti. Pustoši u lovačkom reviru ne škode, isto tako ima i u ribarskom reviru mjesta, koja ne koriste, ali škoditi bi mogla. Iznimka jesu one umjetne vodene nakupine, koje ne stoje u nikakovu savezu sa prostima ili tekućima vodama. U ribarski revir spadaju ove one naprave na vodâh, koje na temelju kojega prava obstoje, kao: brane, ribji prolazi, napustnice

i kanali, koji vode vodu na mlin ili do koje sprave ili stroja, te stoje u savezu sa revirskima vodama. Stojeće vode i jezera neka se takodjer u revir izluče, jer iste vode stoje često u skoro neopazljivom savezu sa tekućicama, da se mriest prenosi.

Što se tiče veličine i obsega jednoga ribarskoga revira, vriedi pravilo :

Svaki revir obuhvaća jednu neprekidnu vodnu prugu, vodotok, sa svima u nju se izlivajućima pritocima, rukavima, tišinama, koje traže jednolično ribarsko gospodarstvo. Svi kanali, grabe, jarci, navodnice kod mlinova, tvornica i t. d., koji odvođe vodu iz korita vodotoka, spadaju takodjer u ribarski revir.

Kod izključivanja treba da budu prisutni strukovnjaci, ribarski povjerenici i ribari. Ovi bi imali izlučiti revir polag gospodarskih i posjedovnih odnošaja u ribarske revire «jednopravne» i «zakupne». U jednopravne spadaju oni reviri, na kojima postoji samo jedno pravo ribarije, bilo ono u posjedu jedne ili nerazdielivo u posjedu više osoba. U zakupne revire neka se izluče reviri, koji sastoje iz raznih vodopruga, koje raznim posjednikom spadaju. Jednopravni reviri neka se u cijeloj svojoj dužini samo jednoj osobi u zakup daju. Isto tako obćine, kao posjednici prava ribarije, moraju svoje revire samo jednoj osobi u zakup dati. Tako će se stati na put divljemu ribarstvu. Vode na kojih je obićajno obće pravo ribarije, neka se predadu u posjed zemlje ili obćine. Gdje nije moći revire radi posjedovnih odnošaja izlučiti, neka se takovi ekspropriiraju u korist obćega dobra i ribarstva. Tako će se oteti reviri iz ruku nerazumnih i sebičnih posjednika. Za svaki ribarski revir neka se izabere izmedju ribara jedan revirski ribarski odbor, kao upravni i kontrolni organ. Ribarski povjerenici sa oblastima nadrali bi ovakove odbore. Oni bi tumačili oblastima potrebe i molbe revirskih ribarskih odbora. Dobrovoljne ili prisilne ribarske zadruge birale bi takodjer izmedju sebe zastupnika u taj odbor. Svaki revirski ribarski odbor izabrao bi takodjer i starešinu. Dakako, da bi oblast ove izbore morala potvrditi, da se ne bi u odbor složili zatornici ribarstva.

Ovakav aparat mogao bi razviti široku, veliku i koristnu djelatnost, podavati podatke o stanju ribarstva, te bi se tako mogla i ribarska statistika urediti.

V.

Uredjenje ribarskih zadruga i društava.

Za posljednjih decenija parceliralo se je kod nas (segregacijom) i pravo ribolova, usljed toga narastao je i broj nerazumnih ribara. Kulturnim napredkom narastao je opet novi i veliki broj neprijatelja ribarstva. Racionalno ribarstvo uspjeti će pojedincu, ako se njegovo pravo na duge pruge protezalo bude. Zato nastoje države (Njemačka, Austrija, Francezka i druge) zakonom taj uvjet osjegurati, te ukinuti konkurenciju štetnih prava na malima vodoprugama, i to: 1. jednostavnim ukinućem stanovitih prava (adjacente); 2. odkupom; 3. izlučenjem u jednopravne ili zakupne ribarske revire; 4. udruživanjem u jednopravne ili zakupne ribarske revire.

Od 1., 2. i 3. razpravljeno je jur u prijašnjima odsjecima.

Ribarske zadruge.

Princip udruživanja ribara jest: medjusobnom pripomoći i zajedničkim radom ribu gojiti, čuvati i razborito uživati. Naši ribari velika su i neuka sirotinja! Sve zlo ga bije, a pomoći od nikud mu nije! Svojim primitivnim i sitnim orudjem ne može naš ribar — primorac na morski ribolov, on ribari samo s kraja. Treba mu pomoći, treba ga udružiti. Zadruge mogle bi si nabaviti dobar alat, mogle bi osjegurati svoj život i svoj alat! Dakako, da ovakova sirotinja posiže za dynamitom, da dodje do boljega pliena, da si kupi hljeba, da se okrpa. Naši ribari osobito pomorski nabavljaju mreže za skupe novce i visoku carinu iz inozemstva. Kaznionice naše, mogle bi mnogo jeftinije mreže plesti. Zadruge mogle bi si bolja i veća brodila nabaviti. Država neka ojača i oživotvori ribarske zadruge; nadzor i kontrolu neka vrši zemaljski strukovnjak, a nad pojedincima udrugama starešina sa odborom i od političke oblasti

predpostavljenim ribarskim povjerenikom. Kad se kod nas ribarstvo bude podignulo naći će se i poduzetnika, koji će urediti tvornicu za konzerve. Vlada će se pobrinuti, da se na prometnih urede ova shodna i potrebna, da može naša riba na svjetski trg.

U obće razlikujemo dvie vrsti ribarskih zadruga: prisilne i dobrovoljne.

Prisilne ribarske zadruge.

Kako goder nisu prisilne obrtne zadruge sa narodno-ekonomskoga gledišta koristne, ipak leži u interesu obćega blagostanja, da se ovakovo udruživanje, gdje je potrebno, sprovede. Slobodna konkurencija neće tuj produkciju povećati i robu pojeftiniti niti kao kod drugih obrta. Nasuprot, ona će prihod naših riekâ na ribi znatno umanjiti, pak i samo ribarstvo tako uništiti. Da budu zadruge u ovom djelokrugu slobodne, valja da im se uprava osniva na ekonomijskom principu. Neka se politički karakter reducira, da zadruge ne trpe nasilja. Samo političko razdielenje naših voda sudaralo bi se sa ovim uređenjem, dočim bi se razdielenjem u ribarske revire uspjeh osigurao. Pojedinaac je često preslab ili neuvažen, da što koristna poduzme, usuprot zadruga i društvo mogu se odlučnije iztahnuti i pobuditi obći interes u prilog ribarstva. Tako će ribarstvo biti paženo, da ga ostale grane narodnoga gospodarstva ne unište. Zadruge moći će laglje dužnostima zaštite i gojenja udovoljiti. Plod prisilnih, obvezatnih ribarskih zadruga doskora će se viditi; ribari upoznati će svoja prava i dužnosti, te korist racionalnoga ribarstva. Kada budu jednom naši ribari toliko inteligentni, tada će biti i zreli, da se karakter prisilnih zadruga promjeni u dobrovoljne zadruge, da budu razumni gospodari i poduzetnici, — obrtnici.

Dobrovoljne ribarske zadruge, više su aktivne, nu teško ih je urediti, gdje nije ribar inteligentni obrtnik ili gospodar. Zakoni kulturnih zemalja uređuju iste, zato tamo ne treba prisilnih zadruga. Pomoćju oblasti, društava i prijatelja ribarstva osnovano je mnogo ovakovih zadruga. Nu trebati će vremena,

dok budu naše vode nosile onu korist, koju bi morale nositi, kad bi se razumno ribarilo. Dobrovoljne ribarske zadruge uređuju racionalno ribarstvo udružnim uživanjem jedne oveće vodne pruge ili celoga jezera. U slučaju, da bi se u takovom reviru nalazila koja pruga, koja ne spada u zadrugu, neka se ekspropirira. Vlastnik, koji nije član zadrge može svojom sebičnomosti cijeli rad uništiti. Zadruge morale bi imati svoje statute, koje bi kr. zemaljska vlada potvrdila.

Samo ovakova uredba je u stanju naše pomorsko ribarstvo do obrti podignuti.

Preporučuju se tri vrsti dobrovoljnih ribarskih zadruga i to: pod A) kad se hoće veće ribarske vodopruge u svrhu racionalnoga ribarstva sjediniti; pod B) i C), kad se hoće mnogo malih vodopruga sjediniti.

A) Nekoliko vlasnika ribolova čija lovišta graniče i od kojih ne može svaki pojedini ribogojilište urediti, slože se, da će zajedno svoje vode plemenitom ribom nasadljivati, krivolovce progoniti, prijavitelje šteta nagradjivati, u obće svoje interese ribarske braniti; dočim si pravo vršenja ribolova pridržaje svaki za sebe.

B) Više susjednih posjednika ribolova na malima ribarskima prugama slože se kao pod A), ali se odriču osobnoga izvršivanja ribolova. Prenašaju isto na jednoga člana zadruga koji preuzme dužnosti gojenja i čuvanja, te pravo vršenja ribolova pod nadzorom i savjetom odbora. Troškove nose članovi zadruga zajednički, a dobit diele obračunom polag razmjerja veličine i vriednosti svoga ribarskoga prava.

C) Kao pod B), članovi zadruga daju svoja prava (i dužnosti) uz godišnju skupnu zakupninu jednoj sposobnoj osobi, ribaru, u zakup. Ovu zakupninu diele članovi obračunom kao pod B).

Budući je cilj ribarskih zadruga, da povećaju prihod svojih voda, za to valja i ovo uvažiti: Ribarskim zadružnim revirom smatra se vodopruga, koja u cijeloj daljini sa obje obale zadrugi pripada, kao i svi kanali, koji vodu iz iste odvajaju.

Prikladna mjesta u reviru neka se kao zabrane ili mriestilišta izluče i kao takova vidljivo ozračje. Isto tako neka se u gornjem toku potoka pastrvnjaka, zabrani ribolov mrežom, vrškom ili rukom, a dopusti samo šport udičarenja. U interesu zadruga je, da poprими ove mjere, koje su kadre stanje ribarstva poboljšati.

Ribarska društva duša su racionalnoga ribarstva i ribogojstva. Već sama gospodarska društva vršeći svoju uzvišenu zadaću, podupirati će ribogojstvo čim se upute na važnost ove grane narodnoga gospodarstva.

Ribarska društva osnovati će se vremenom dok budu naši ribari uvidili potrebu samostalnih ribarskih društava, pak kada se bude ribogojstvo i ribnjarstvo udomačilo, evo nam razumnih ljudi, koji će u javnosti braniti interese ribarstva. Veliki napredak ribarstva u Americi, Englezkoj, Francezkoj, Njemačkoj ima se jedino ribarskima društvima zahvaliti.

Udičarski šport nalazi i kod nas sve to više prijatelja. Upravo ovom športu ima se zahvaliti visoki stepen ribarstva u Englezkoj, Njemačkoj i drugdje. Ovaj šport vodi inteligenciju u narav, na vodu, te pobudjuje na ljubav za ribarstvo. Udičarstvo je najljepši, najzdraviji i najkorisniji šport. Osobito za činovnika, da si odmori tielo i duh okriepi. Tako dolazeći u narav prave se opažanja, koja koriste prirodnima znanostima, pak i samomu ribarstvu.

(Svršit će se.)

LISTAK.

Osobne viesti.

Odlikovanja. Kr. nadšumar Albert Rosmanith upravitelj kraških ogojnih radnja, odlikovan je za zasluge stečene prigodom milenijske izložbe zlatnim krstom za zasluge sa krunom. Čestitamo!*

Imenovanja. Oskar pl. Agić, šum. pristav kod imovne občine brodske, imenovan je šumarom i ostavljen na dosadnjem mjestu.

Društvene viesti.

Zapisnik sjednice hrv. slav. šumarskoga društva, obdržavane dne 2. prosinca 1896. u Zagrebu u sgradi markov trg br. 3. pod predsjedanjem I. društvenog podpredsjednika V. g. kr. odsječ. savj. F. Zikmundovskya, te u prisutnosti II. društvenog podpredsjednika Vel. g. kr. šum. ravnatelja Josipa Havasa, zatim p. n. gg. odbornika R. Fischbacha, Bogoslava Hajeka, Dragutina Laksara, Marine de Bone i tajnika A. Borošića.

Predmeti vijećanja.

Točka 1. Čitanje zapisnika prošle odb. sjednice od 18. listopada 1896.

Nakon pročitavanja zapisnika bude isti bez primjetbe uvjerovljen po gg. odbornicima B. Hajeku i Marini de Boni.

Točka 2. Prvi društveni podpredsjednik Vel. g. kr. odsj. savj. F. Zikmundovsky izvješćuje u pogledu šumskoga izložbenoga paviljona, da je od strane društvenoga predsjedništva bila Njeg. Preuzv. g. Banu podnešena predstava, kojom je Njeg. Preuzvišenost umoljena za dozvolu da se šumarski izložbeni paviljon može u Budimpešti prodati, buduć bi prenos istoga u Zagreb nerazmjerno velike žrtve zahtijevao, a odnosni utržak da se predade hrv. slav. šum. društvu, koje se obvezuje sa gradnjom šumarskoga doma spojiti i gradnju šumarskoga muzeja. Pošto je Njeg. Preuzv. g. Ban tu predstavku uvažiti obnašao, to je dražba toga paviljona u javnim glaslima oglašena a u Budimpešti boraveći član zem. izložb. odbora g. nadinžinir pl. Pisačić umoljen da dražbu provede. Paviljon unovčen je dražbenim putem za svotu od 2101 for., a odbiv poštarske troškove primilo je društveno predsjedništvo za isti u gotovom 2098 fr. 80 nč.

Ova je vijestica pometnjom izostala iz broja za veljaču t. g.

Uredništvo.

U pogledu prodaje izložbenog drva, što su ga društvu poklonili Preuz. g. ban u ime krajiške investicionalne zaklade i krajiške im. občine priobćuje se upr. odboru, da je to drvo t. k. putem javne dražbe unovčeno, te je za isto polučen ukupni utržak od 14627 for. 20 nv., odbiv od toga utrška dosada nastale troškove u iznosu od 1692 for. 15 nvč., unišlo je u društvenu blagajnu ukupno 12935 for. 05 nvč. ugotovom. Od te prodajom paviljona i izložb. drva dobivene ukupne svote od 15033 for. 85 nvč. uložen je u I. činovničku zadrugu u Zagrebu iznos od 5000 for., dočim je ostatak predhodno uložen na društveni conto-corrent kod mjenjačnice hrv. komercionalne banke.

Obzirom na gradnju šumarskoga doma i šum. muzeja priobćuje se upr. oboru, da se je društveno predsjedništvo obratilo molbom na slavno zastupstvo glavnog zemaljskog grada Zagreba za besplatni ustup u tu svrhu potrebitog gradilišta, pak postoji opravdana nada, da će ta molba društv. predsjedništva željenim uspjehom ovjenčana biti.

Upravljaajući odbor uzimlje taj izvještaj na znanje te podjedno zaključuje, da se prodajom izložbenog drva i izložbenog paviljona unišla svota kamatonosno uloži na taj način, da se 5000 for. ostavi i nadalje uloženo kod I. čin. zadruge, a ostatak, da se na posebnu knjižicu uloži u I. hrv. štedionicu u Zagrebu.

Točka 3. Izbor podobora za nastavak novih društvenih pravila.

U tom pogledu bude zaključeno, da se taj izbor predhodno odgodi, nu da se za sastavak novih društvenih pravila posebni odbor izabere, čim bude podpuno razbistreno pitanje o gradnji šum. doma i šum. muzeja.

Ovom prilikom podjedno se zaključuje, da se tada takodjer od strane društvenoga predsjedništva upravi posebna molba na občine i veleposjednike glede podieljenja eventualne pripomoći hrv. slav. šumarskom društvu za izvedenje naumljene gradnje šum. doma i šum. muzeja.

Točka 4. Predlagažu se upravljajućem odboru na riešenje stigavše molbe i to :

a) Molba udove iza kot. šum. Antuna Šeringara, kojom moli da joj se oprostí uvrstbina za oglas o prodaji knjigah, preostavših joj iza pokojnog supruga, koji je oglas bio uvršten u broju 11. Šum. lista, za god. 1896.

b) molba udove Milke Gürtler za novčanu podporu iz društvene pripomoćne zaklade ;

c) Molba ravnateljstva narodnoga zooložkoga muzeja u Zagrebu za odstup nekoliko orlova iz društvene sbirke, koja je bila izložena na izložbi u Budimpešti ;

d) Molba istoga ravnateljstva, kojom moli da bi hrv. slav. šum. društvo priposlane mu po ravnateljstvu okružnice razturilo medju svoje

članove te svojim putem poradilo o tom, da društveni članovi za naravoslovni muzej prikupe što više predmeta.

Na gornje molbe zaključuje upr. odbor da se uvaži molba udove gdje Šeringer za oprost uvrstbine, zatim da se udovi Milki Gürtler dopita iz prihoda društvene pripomoćne zaklade podpora od 50 for.; a na predlog odbornika Laksara zaključuje podjedno, da se i udovi Mariji Furlan u Križevcima dopita iz prihoda iste zaklade novčana pripomoć od 50 for. U pogledu molba ravnateljstva naravoslovnog muzeja bude zaključeno, da se isto glede molbe za poklon orlova obavijesti, da odnosna shirka u vlastništvo hr. slav. šum. društvu još formalno predana nije, pak se stoga predhodno niti o toj molbi ništa definitivnog odlučiti ne može, u ostalom ne smatra se upr. odbor niti nadležnim o toj molbi konačnu odluku izreći.

Glede druge molbe ravnateljstva bude zaključeno tu molbu preporučno odstupiti vis. kr. zem. vladi, zatim ju shodno oglasiti u društvenom časopisu »Šum listu« i dostaviti poznatim šumskim upravama.

T o č k a 5. Izvješćuje se upr. odboru, da je II. banska im. občina u Petrinji u mjesto vienca na odar pokojnog kr. zem. šum. nadzornika Mije Vrbanića darovala za gradnju šumarskoga doma svotu od 10 for.

Nadalje se izvješćuje upr. odboru, da je kr. ug. min. za poljodjelstvo poklonilo hrv. slav. šum. društvu za knjižnicu 1. ekseplar povodom milenijske izložbe upriličenog novog izdanja Bödeo-va djela: »Die wirthschaftliche und komercielle Beshreibung der Wälder des ung. Staates.« Uzimlje se na znanje i zaključuje, da se kr. ug. ministarstvu za učinjeni poklon izrazi zahvala.

T o č k a 6. U pogledu promjena, nastupivših medju društvenim članovima izvješćuje se upr. odboru, da su preminuli društv. utemeljiteljni članovi Antun Soretić, kr. um. dr. šumarnik u Zagrebu i Jakob Sorger, veletržac u Osieku.

Prijavili su pako svoj pristup u društvo kao članovi II. razreda početkom g. 1897. Jakob Fürle, Dane Miljuš, Fabijan Tišljier, Pero Brateljević i Peter Benkek lugari kr. drž. šumarije u Pitomači.

Upr. odbor uzev taj izvještaj na znanje kličie preminuvšim članovima Slava! a novo prijavivše se članove prima u društvo.

T o č k a 7. Predlozi odbornika. Prvi društv. podpredsjednik Vel. g. F. Zikmundovsky predlaže, da se od strane društva izrazi najsmjernija zahvalnost Preuz. g. Banu za ustrojenje šumarske akademije u Zagrebu, koja bi u smislu po vis saboru prihvaćene zakonske osnove o promicanju gospodarstva imala stupiti u život 1. listopada 1897.

Predlog se usvaja.

Po tom bude sjednica zaključena a ovaj zapisnik u sjednici upr. odbora od 2. veljače 1897. pročitán, ovjerovljen i podpisan.

Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.

Hrvatski Lovdžija. Pod ovim naslovom izdala je knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu knjigu, koju je napisao Josip Ettinger, kr. umir. katastr. šumski nadzornik.

Knjiga je izašla podporom hrv. slav. šumarskoga društva ima 286 stranica te stoji, broširana 1 for. 20 nvč., a uvezana 1 for. 50 nvč.

Ovo je za kratko vrijeme druga lovačka knjiga u našoj književnosti, što je dobrim znakom, da se lovstvo u nas počima razvijati i dizati. Bilo bi nam veoma drago, kada bi naši strukovnjaci-lovci ocienili kao tu, tako i knjigu prof. F. Kesterčaneka, koja je nedavno izašla.

Die Kastanie und deren Verwendung. 40 Pfn.

Philipp Karl: Hilfstabellen für Forsttaxatoren. 4 Mk.

Erichson Dr. Naturgeschichte der Insekten Deutschlands. Bearbeitet von Dr. Seidlitz. 9 Mk.

Sa drvarskog tržišta.

Izvoz francezke dužice via Rieka.

U mjesecu siečnju 1897.

U Bordeaux	1,818.221 kom.
» Cete	1,218.317 »
» Marseille	941.452 »
» St. Louis na Rhoni . .	437.950 »
» Orano	49.205 »
» Krf	7.644 »
» Tunis	3.528 »
» Italiju	92.728 »
Ukupno	4,568.921 kom.

Izvoz francezke dužice via Trst.

U mjesecu siečnju 1897.

U Italiju	729.971 kom.
---------------------	--------------

Uvoz francezke dužice u Trst.

U mjesecu siečnju 1897.

Iz Maglaja	80.000 kom.
» Rieke	72.000 »
» Siska	36.000 »
» Konšćine	16.000 »
» Mikloša	12.100 »
» Otoka	8.000 »
» Broda	4.000 »
» Trnove	4.000 »
Ukupno	232.000 kom.

Različite vesti.

Poljodjelska i šumarska izložba u Beču. Za godinu 1898. kao petdesetgodišnjicu sretnog vladanja Njegovog Veličanstva cara i kralja Franje Josipa I. održavati će se u Beču poljodjelsko-šumarska izložba. Povjerenstvo za tu izložbu kojemu je predsjednikom grof Dr. Hardegg. razaslalo je već odnosne pozive, iz kojega proizlazi, da je izložbi svrha, da producente i konsumente na obrtnom, gospodarskom i šumarskom polju međusobno sblizi i upozna, da pokaže napredak zadnjih petdeset godina i da dade impuls za daljni rad i usavršavanje onoga, što već postoji. Izložba će trajati od 7. svibnja do 9. listopada, te će se dieliti u dvije glavne hrpe: a) u permanentnu i b) u temporernu. Pojedine izložbene grane prikazivati će lih austrijski obrt, dočim će nekoji imati internacionalan značaj. Prijavni arci kao i program pojedinih grupa mogu se dobiti kod povjerenstva za izložbu: Beč, I. Herrengasse 13., III. Stock.

Praktični tečaj za gospodare i šumare na visokoj školi za zemljotežtvo u Beču, određen je za dane od 22—27. veljače. U šumarsku struku zasjecajuća predavanja jesu sljedeća: Jul. Marchet: Tracirungsmethoden von Waldwegebauten (4 sata). A. Guttenberg: Die Photographie als Unterrichtsmittel in der forstlichen Bestriebslehre (1 sat) i: Besonderheiten der Betriebseinrichtung in den Hochgebirgsforsten (4 sata). W. F. Exner: Neuerungen auf dem Gebiete der mechanischen Holzbearbeitung (4 sata). Dr. K. Wilhelm: Ueber den inneren Bau des Holzes mit Rücksicht auf das praktische Bedürfniss (3 sata). Fr. Warhntl: Ueber den Generationswechsel bei den Gallwespen und die Entwicklungsgeschichte der Knopperngallwespe (1 sat). F. Wang: Die natürliche Entwicklung der Querprofile, Schuttbänke und Kegelbildung. Osim navedenih strogo šumarskih predavanja, biti će isto takovih i za gospodare, a napokon i takovih, koja su zajednička šumarom i gospodarom. Svrha predavanjima jeste, da upute šumare i gospodare u najnovije stečevine šumarske i poljodjelske znanosti.

S i t n i c e.

Nova treslovina. Iz Italije je stigla viest o novom drvetu iz kojega se dobiva treslovina; to je pyinkado drvo (*Xylia dolobriiformis*), koje raste u Burmi. To je drvo slično Cutchu. koje po Dr. Wattu 42—55 postotaka tanina sadržaje. Stotine i stotine tona kore i piljevine od pyinkado drveta propada u pilanama Burme u tutanj.

Pošumljenje goljetina u Ugarskoj. Kao što smo prvo već javili, držao je kr. ug. šumarski savjetnik G. Távi prigodom održavanja prošlogodišnjeg ugarskog šumarskog kongresa predavanje »o pošumljenju goljeti,« te je isto zaključio sa sljedećim predlogom: 1. Pošumljenje goljeti ima država sa osposobljenim vještacima obaviti; 2. svekolike puste površine (goljeti) imaju se povjerenstveno popisati i u evidenciji voditi; 3. ako je pošumljenje u obćem interesu, pa ako oni, koji su dužni to pošumljenje izvesti, nisu u stanju to učiniti, tada bi imala država sa primjerenom podporom u pomoć priskočiti; 4. one površine, kojima prieti pogibelj, da bi ogolietiti mogle, morala bi država u svoju vlastnost prenieti. Razprava, koja se je na to pavela, bavila se je većim dielom sa drugom točkom predloga, naime sa popisom (konskripcijom) goljetina. Dočim su jedni predlagali za celu zemlju jedno te isto povjerenstvo, dokazivali su drugi, da je to neizvedivo. Nakon podulje debate u kojoj su učestvovali šumski nadzornik J. Nagy, šum. ravnatelj B. Feilitsch, nadsavjetnik Illés, knez Livij Odescalchi i dr. primljeni su predlozi izvjestiteljevi bez promjene.

Tamanjenje kunića sa sumpornim ugljikom. Kako je poznato, kunići su velika pokora i gospodaru i šumaru, jer gdje se jednom zalegu i nastane, tu ih je teško uništiti. Kušalo se je na sve moguće načine: puškom, željezom, otrovom, lasicom itd. nu sva ta sredstva pokazala su se slaba napram velikoj plodnosti kunića. Sada priobćuje naš dobro poznati lovogojitelj presvjetlog našeg g. predsjednika grofa M. Bombellesa šumarnik P. Wittman iz Komara novi način tamanjenja tih škodljivih glodavaca; taj način i sredstvo jeste sumporov ugljik. Sumporov ugljik ima naime to svojstvo, da izložen na zrak, brzo izhlapljuje i pri tom izhlapljivanju okolišnom zraku sav kisik oduzme. Ako se dakle sumporov ugljik izloži u dobro zatvoren prostor, u koji ne može novi zrak iz vana pridolaziti, tada on absorbira sav kisik iz zraka u tom zatvorenom prostoru, tako da samo zadušujući plinovi preostanu. Ako se dakle u jazbine kunića, lisice, jazavca itd. strese od prilike 50—150 cm. (prema veličini jazbine) sumpornog ugljika, i tada iste sa svim strana sa zemljom dobro začepe, tada se sve živo u jazbini s pomankanja kisika zadušiti mora. Dobro je, ako se prvo stavljanja sumpornog ugljika, kunići hajkom potjeraju, da ih što više u jazbine umakne. Kako rečeni strukovnjak piše, to je sredstvo pokazalo izvrstan uspjeh, a nije niti skupo, pošto 100 klg. stoji cirka 23 for. Vis. kr. hrvatska zemaljska vlada nabavila je u god. 1895. i 1896. ukupno 900 klg. sumpornog ugljika za tamanjenje hrčka u nekim krajevima varaždinske županije, gdje su isti na kukuruzi silnu štetu pravili.

Šumarski činovnici imovne občine Novo Gradiške ustrojili su za sebe posebnu strukovnu knjižnicu. (To je svakako najshodniji i najjeftiniji način, kojim naši šumari mogu pratiti šumsku literaturu, koja svakim danom bogatija biva. Op. ured.)

Riedka lovina. U nadbiskupskoj šumici Zutici kraj Križa bio je lov na vukove, kojom je prilikom g. Kunc, posjednik u Dugomselu, ubio vuka neobične veličine. Ubijeni kurjak ima do 70 kilograma, neobično je težak i visok. Lešina poklonjena je nar. zooložkom muzeju u Zagrebu.

Divlji krmci. Iz Vitinice u Bosni pišu: Još ljetos pojaviše se u šumi Majevici u zborničkom kotaru divlji krmci, koji su narodu u ovoj okolini nanieli veliku štetu. Dne 4. o. m. pošao je bivši muktar iz sela Kraljevići Ibrahim Svraka u lov, te je iz svoje šešane sa dva hitca ubio jednoga velikoga divljega krmka.

Nesreća od hrasta. Požeškom »Glasniku« pišu iz Škenderovaca: Dne 25. siečnja kod parne pilane u Jaguplijama izkapali su hrastove seljaci, braća Ivan i Stjepan Grbić iz Jakuplija, a s njima i Ivanov šurjak Jozo Nekić iz Lipe. Jedan je hrast odkopavao sam Stjepan Grgić, pa kad je do polovice odkopao, ode bratu Ivanu i šuri Josi, da bi tobože naoštrio kod njih sjekiru, misleći, da se još ne miče ništa hrast, što su ga ova dvojica odkopavala. A kad tamo onaj je hrast već počeo padati na onu dvojicu, koji u poslu i razgovoru ne opaziše, da se hrast krenuo i da im je već nad glavom. I tako nisu mogli uhvatiti toliko vremena, da se spase i da zlu umaknu, nego ih svu trojicu poklopi hrast, tako da je Ivan Grgić ostao na mjestu mrtav, a Joso Nekić zadobio tešku tjelesnu ozledu, koju će jedva preboljeti, a ako je i preboli, ostat će za posao nesposoban, dočim je Stjepan Grgić zadobio samo lake ozliede po tijelu, budući da su ga samo lakše grane zahvatile, te je samo u nesviest pao.

Liep dar zooložkom muzeju. Presvietli je gosp. grof Josip Drašković poslao na dar narodnom zooložkom muzeju prekrasan primjerak divljeg američanskog purana. — To je trogodišnji samac, što ga je 31. prosinca prošle godine ubio sin gosp. grofa Louis. Ptica je krasne metalično-šarene boje, te je mrtva težila 10 kilograma i 20 deka. Vriedno je to, da je taj puran praroditelj divljih purana, šta ih je gosp. grof Josip Drašković uveo na svom lovištu Bisag. Mi ne sumnjamo, da će aklimatizovanje divljih purana kod nas jednako liepo uspjeti, kao što je sjajno uspjela aklimatizacija običnog gnjetela osobito zaslugom gosp. grofa Marka Bombellesa ml. Sad ih ima u mnogim krajevima Hrvatske i Slavonije. Moglo bi se gotovo utvrditi, da valjda nije daleko vrijeme, kad neće gnjeteli i divlji purani biti u nas mnogo skuplji nego li je u obće domaća perad.

Pitanje ?

A) Nadopunjak na odgovor na pitanja iz g. 1896. Ad 1.

Prije svega izjaviti mi je, da se sa odgovorom, u tom smislu, da su odnosne občine zbilja praužitnici posve slažem. Nu pošto bih rado, da se nastale raznolikosti tumačenja prava tih občina razbistre, slobodan sam, stavljeno pitanje objasniti.

1. §. 2. naputka A., ustanovljuje, da se u katastru imadu sve kasnije diobom pravoužitničkih obitelji ili kupoprodajom nastavše promjene uvijek u očevidnosti voditi.

Usljed toga, i usljed činjenice, da se u naputku nigdje nekaže ništa o evidentiranju nastalih promjena kod občina, držim, da ta ustanova izključuje nastale promjene u katastru občina (n. pr. usljed pomnoženja občina, kapelana, učitelja itd.)

Prema tomu molim odgovor na slijedeće pitanje:

»Da li se nakon sastavka i zaključka katastra zbivše se promjene kod tih občina smiju u obće evidentovati u katastru i kao pravoužitno pravo smatrati?«

2. §. 7. točka C. istog naputka ustanovljuje, da se imade pronaći: godišnju potrebstinu (Erforderniss) drva za ogrjev občinskoga ureda i školskih prostorija, i za pokriće pripadaka (Deputat gebühren) župnom svećenstvu i školskom osoblju.

Ja držim, da se potonji pripadci nesmiju u smislu §. 17. istog naputka stegnuti, jer ova ustanova govori lih o potrebštinah.

Da se pako ipak ti pripadci ne smiju smatrati servitutom, držim stoga, jer su podvrgnuti eventualnom plaćanju paušala i pristojba, u smislu §. 19. toga naputka, jer ovaj govori o »berivih drva«, pod koja valja i gorepomenute pripadke računati.

Prema tomu molim, za odgovor na slijedeće pitanje:

»Da li je imovna občina obvezana podmiriti potrebe, koje su nastale usljed novoustrojenih kapelanskih i učiteljskih mjesta?

U slučaju niječnog odgovora na oba gornja pitanja, molim za odgovor i na slijedeće pitanje:

»Tko je vlastan i uz koje uvjete ipak podmirbu tih nastalih višaka potrebe, imovnoj občini dozvoliti?

B) Pitanje: Smiju li se i inovrstni šumski proizvodi izim drva, ako se voze bez izvoznine zapljeniti, i usljed koje ustanove moraju takovi proizvodi biti popraćeni izvoznicom?

2. Smije li, pravoužitnik imovne občine prodati ili zamieniti šumske proizvode (izuzev drvo), koje je u ime pripadnosti bezplatno ili uz sniženu cieniu primio?

3. U katastru pravoužitnika imovne občine u bivšoj vojnoj krajini ubilježena je bila:

Zadruga A. sa 54 jutra posjeda i sa pravom na pripadnost cijelog selišta.

Zadruga C. sa 21 jutara i sa pravom na pripadnost $\frac{2}{4}$ selišta.

Zadruga A. podjelila se na dvoje, A i B., a podjedno je grana B, postala vlasnikom posjeda C. — B je kod diobe dobila 20 ralih zemljišta, te su obje stranke prepustile imovnoj občini, da im pripadnost porazdieli.

Koliko pravo dobije A. a koliko B.?

4. Temeljne zadruge jest kbr. x.

Ona proda znatno veći dio svog posjeda, kojim je vezano pravo na uživanje pripadnosti $\frac{1}{4}$ selišta, zadruzi, koja ima osobnu kvalifikaciju.

Prigodom provedenja u gruntovnici, dobije kupac

a) isti

b) drugi koji

kuće broj.

Kupac traži uvrštenje u kataster pravoužitnika, prem se stranke nisu nagodile o užitničtvu.

Tko imade u slučaju a, a tko u slučaju b. pravo na uživanje pripadnostih?

Oglas.

Imovna občina Križevačka izdaje iz svojih biljevišta u Čazmi i Lamnicu ovog proljeća krasno razvijenih po pr.

1,000.000 dvo i trogodišnjih omorikovih i

500.000 dvo i tro godišnjih arišovih biljka i to 3 godišnje biljke hiljadu po $2\frac{1}{2}$ for. a 2 godišnje hiljadu po $1\frac{1}{2}$ for.

Naručbe prima

Šumsko-gospodarstveni ured imovne občine Križevačke.

U Belovaru, dne 18. veljače 1897.

Oglas dražbe stabala!

Na temelju drvosječne osnove pro 1897. prehvaljenom naredbom visoke kr. zemaljske vlade od 27. siečnja 1897. broj 1596. odobrene prodavati će se kod šumsko-gospodarstvenog ureda otočke imovne občine u Otočcu sriedu dne 10. ožujka 1897. u 11 satih prije podne uz primanje pismenih ponudah niže navedene drvne gromade.

Broj hrpe	Šumarija	Sreza		Vrst drva	Broj stabala	Sposobnih			Izključna cijena				Opazka		
		Naziv	broj			za ciepku gradju	za tvorivo	za gorivo I. razreda	pojedince		ukupno				
									kubičnih met.	prost. mtr.	fr.	n.		fr.	n.
1	Otočac	Krekovača	1	bukva	800	1200	.	.	3	.	3600	.			
						.	.	6000	.	60	3600	.			
2		Crno jezero	4	bukva	2750	5500	.	.	2	50	13750	.			
				jela	2100	.	4200	.	2	50	10500	.			
3	Korenica	Bačínovac	29	jela, omo- rika i bor	2750	.	5500	.	2	50	13750	.			
4		Rieka	30	jela, omo- rika i bor	600	.	1200	.	2	50	3000	.			
5	Krasno	Kalčiča vrh	19	bukva	800	1200	.	6000	2	50	3000	.			
Ukupno					9800	7900	10900	6000	.	.	51200	.			

Dražbeni uvjeti:

1. Svaka hrpa prodavati će se za sebe, i to samo uz pismene ponude, nu može se jedna ponuda na više hrpah staviti zajedno.

2. Propisano biljegovane ponude, providjene sa 5 % vadiuma imadu se najdulje do 10. ožujka 1897. u 11 sati prije podne gospodarstvenom uredu otočke imovne občine podnesti, jer se na kasnije prispjele ponude obzir uzeti neće.

3. Dostalac imati će vadium položeni na 10 % jamčevine popuniti, čim njegova ponuda po gospodarstvenom odboru otočke imovne občine prihvaćena, te po visokoj kr. zemaljskoj vladi potvrđjena bude, svakako ali se to učiniti imade prije podpisa sklopljenog ugovora.

4. U ponudi imade se navesti, da su kupcu svi dražbeni uvjeti dobro poznati.

5. Za 14 danah nakon odobrenja ugovora imade se ukupna dostalna cijena u blagajnu gospodarstvenog ureda uplatiti, nu dozvolom visoke kr. zemaljske vlade može kod veće kupovnine ista i na obroke prema izdanim doznačnicam slediti, što se u ponudi posebno navesti imade.

6. Sječine po navedenih hrpah jur su odbodene kao i izraditi se imajuća stabla u naravi označena, o čemu se kupac po volji osvie-
dočiti može.

7. Stabla doznačiti će se i bez kore premjeriti, te izradjena gradja
certificirati polag ovdje uvedenih propisah.

Ponude mogu se takodjer staviti na premjerbu i obračunavanje go-
tove gradje po postojećih postotkih otpadka, odnosno i po komadu ili
kubičnom sadržaju gotove robe bez otpadka.

8. Prema tomu nadoplatiti će kupac na premjerbu ili će mu se
na istu više uplaćeni novac povratiti.

9. Stabla je dozvoljeno ljeti i zimi obarati, a rok izradbe i iz-
voza ustanovljuje se do 1. travnja 1898. hrpe broj 2. do 1. travnja 1899.

10. Kupac imati će se strogo držati ovdje običajnih šumsko-
redarstvenih propisah, koji se kao i posebni dražbeni uvjeti kod gospo-
darstvenog ureda za uredovno doba saznati mogu.

U Otočcu, dne 3. veljače 1897.

Šumsko-gospodarstveni ured.

Oglas.

Dne 6. ožujka 1897. obdržavati će se u uredu kr. kot. oblasti
u Novom temeljem odpisa visoke kr. zem. vlade od 26. studenoga
1890. broj 55374. dražba na 430. jelovih stabala u svezu broj I,
šumskom predjelu »Podveli Smolnik« urbarno imovne občine Novi-
Zagon procijenjenih na 516 m³ u procijenbenoj vrijednosti od 1858 for.
slovi jedna hiljada osam sto petdeset i osam forinti.

Obćeniti dražbeni uvjeti jesu:

1. Dražba uslijediti će samo putem pismenih ponuda te po-
nuda veže nudioca odmah čim ju je predao, a urbarsko imovnu občinu
Novi-Zagon tek nakon višeg odobrenja.

2. Samo one ponude će se u obzir uzeti, koje budu predane do
10. sati prije podne dne 6. ožujka tg. u uručenom zapisniku
kr. kotarske oblasti u Novom i koje budu obložene sa žaobinom
od 10% (deset) od ukupne gore izbačene novčane vrijednosti, i to ili u
gotovom novcu ili za jamčevinu prikladnim vrijednosnim papiri.

3. Postane li nudioc dostalcem, imati će žaobinu u roku od četrnajst
dana nadopuniti do iznosa od 300 for. slovi tri stotine forinti koji će
se kao jamčevina uložiti u blagajnu kr. kot. oblasti u Novom.

4. Ponuda mora biti propisno biljegovna i valjano zapečaćena a
imati na omotu nadpis »Ponuda za dražbu stabala za dne
6. ožujka 1897. odredjenu«.

5. Rok uplate od 1200 for. slovom dvanajst stotina forinti ustanovljuje se na četrnajst dana nakon obavljene premjerbe u blagajnu kr. kotarske oblasti u Novom.

6. Rok za izradbu i premjerbu ustanovljuje se na četiri mjeseca a rok za izvoz na šest mjeseci računajući od dana kada bude dostalac obaviješten da je dražba odobrena.

7. Kupljena stabla može dostalac u njemu povoljne tehničke svrhe izraditi, dočim ogranke, oguzine i ovrške ima ostaviti na raspolaganje urb. imovne občine Novi-Zagon.

8. Dražbovatelji imaju u ponudi navesti da su im obće i naposebni uvjeti dražbe dobro poznati te da iste bezuvjetno prihvaćaju.

9. Kod premjerbe neće se drva računati, da se ali srednji promjer okruglog stabla, bez kore mjeriti može, imat će dostalac u sredinu duljine svakog stesanog komada ostaviti t. zv. »Babicu« t. j. 20—25 cent dugi sa dvijuh strana neotesani dio.

10. Ponudbena ciena ima glasiti na jedan kubični metar sirovine.

11. Naposebni dražbeni uvjeti mogu se uviditi za vrijeme uredo-
v-
novnih sati kod podpisane kr. kotarske oblasti i u uredovnici kr. kot.
šumara u Novom.

U Novom, 5. veljače 1897.

Kr. kotarska oblast.

Poziv na predplatu!

Knjižara Gust. Neuberg-a u Križevcu izdati će knjižicu: «Photogrametrija» t. j. uporaba fotografije u geodeziji (specialno za mapovanje i nivelliranje) od civ. ingenieura Fr. pl. Kružića, kr. prof. geodezije i graditeljstva na gospodar.-šumar. učilištu u Križevcu.

Pošto je izvedenje ove osnove odvisno o broju predplatnikah, s toga molimo onu p. n. g. gospodu. koji si žele tu praktičnu knjižicu nabaviti, da to na dopisnici piseu prijaviti izvole.

Ova je knjižica namijenjena praktičnim šumarom, mjernikom i geometrom, te će biti ilustrirana sa slikami iz praktične mjeračine.

Ciena 1 for. 50 novč.

Tiskara G. Neuberg u Križevcu.

SADRŽAJ.

	Strana
<i>Kubične skrižaljke za stojeću prodaju jelovih stabala.</i> Piše Milan Tvr- dony, kr. šumar upr. tax. odiela	93—103
<i>Zemljištne zajednice.</i> Piše Gašo Vac, krapinski šumar (Nastavak). . .	103—109
<i>Okresivanje listače, sa naročitim obzirom na hrast.</i> Piše V. Benak. .	110—113
<i>Uredjenje ribarstva.</i> Piše M. Drnić.	113—128
<i>Listak.</i> Osobne viesti: Odlikovanje. — Imenovanje.	128
Društvene viesti: Zapisnik sjednice hrv.-slav. šumarskog društva obdržavane dne 2. prosinca 1896.	129—131
Šumarsko i gospodarsko knjižtvo	131—132
Sa drvarskog tržišta: Izvoz francezkih dužica	132
Različite viesti: Poljodjelska i šumarska izložba u Beču. — Praktični tečaj za gospodare i šumare na visokoj školi za zemljoteštvo u Beču	133
Sitnice: Nova treslovina. — Pošumljenje goljetina u Ugarskoj. — Tamanjenje kuniča sa sumpornim ugljikom. — Šumarski činovnici imovne občine Novo-Gradiške. — Riedka lovina. — Divlji krmci. — Nesreća od hrasta. — Liep dar zooložkom muzeju	133—135
Pitanja	136—137
Oglasi	137—140
Poziv na predplatu	140

Oglas dražbe.

Na temelju odписа veleslavnog županijskog upravnog odbora županije belovarsko-križevačke od 22/1 1897. broj 1787. u. o. prodavati će se u uredu, potpisate kr. kot. oblasti dne 22. Ožujka t. g. u 12 sati prije podne 2492 hrastova stabla procijenjena na 11.894 fr. 70 nč.

Upitni hrastovi nalaze se u šumi Gajić, ležećoj na zemaljskoj cesti Vrbovac-Rakovac, a udaljenoj od Vrbovačkog kolodvora 5. klmtr.

Obći dražbeni uvjeti:

1. Ponuda uvažiti će se, ako je propisno i razgovjetno sastavljena sa 10% zaobinom ponudjene svote providjena i na dan dražbe do 10 sati prije podne potpisatoj kr. kot. oblasti predana.

U ponudi mora izrično navedeno biti, da su nudiocu dražbeni uvjeti dobro poznati, te da na iste bez svakog pridržaja pristaje.

U ime zaobine primaju se i u tečaju stojeći državni papiri sa 5% izpod burzovne vrijednosti.

Na omotu ponude mora izrično obilježeno biti: »Ponuda« za kup hrastovih stabala, koja će se dana 22. ožujka 1897. kod kr. kot. oblasti u Križevcima putem javne pismene dražbe prodavati i koja se nalaze u šumi »Gajić« ter su vlasništvo urbarialne občine Gaj.

Dne 22. ožujka 1897. u 12 sati o podne po uredskom dobniku otvorit će se povjerenstveno stigavše pismene ponude.

Na kašnje stigavše ponude neće se nikakav obzir uzeti.

2. Rok izradbe i izvoza odredjuje se do konca ožujka 1898.

3. Dostalcu slobodno je sve za tehničku porabu sposobne dielove stabala izerpiti, dočim mu se zabranjuje izradba kolja i ma kakvog materijala za ogradjivanje.

4. Gorivo drvo pridržaje urb. občina Gaj sebi.

5. Dražbu potvrđuje upravni odbor županije belovarsko-križevačke i visoka kralj. zem. vlada.

U Križevcima, 22. veljače 1897.

Kraljevska kotarska oblast.

Huber v. r.
kr. kot. predstojnik.